

Tibɔnyaan ti
 JǾNN
 ŋmee ti na

Unii u bi yin u ke Limɔboln na aabɔr

¹Uwumbɔr aah kaa nan kee naan dulnyaa na, ubaa nan bi, bi yin u ke Limɔboln. U nan bi Uwumbɔr chee, ki bi ke Uwumbɔr aah bi pu na. ²U nan bi Uwumbɔr chee ki nyan ni mpiin la. ³Uwumbɔr nan cha u naan tiwan mɔmɔk. Tiwan nibaa aa gur waa naan ni. ⁴Uma le ye umɔfadaan. Limɔfal ngbaan tii binib nwiihn mu woln binimbil na. ⁵Nwiihn ngbaan wolni mbɔmbɔɔn ni. Mbɔmbɔɔn aa junn nwiihn ngbaan.

⁶Uwumbɔr nan tun ni uja ubaa, bi nan yin u ke JǾnn. ⁷U dan ke u nan tuk binib nwiihn ngbaan aabɔr, aan binib mɔmɔk ŋun waah len pu na, aan ki gaa nwiihn ngbaan. ⁸JǾnn aa nan ye nwiihn ngbaan. U dan ke u nan tuk binib nwiihn ngbaan aabɔr la. ⁹Nwiihn ngbaan le ye nwiihn bamɔnn, le ki dan dulnyaa wee ni ki nan woln binib mɔmɔk aanimbil.

¹⁰Baah yin u ke Limɔboln na nan naan dulnyaa, ki dan nan bi dulnyaa ni, le dulnyaa aanib aa bee u. ¹¹U dan udo aatiŋ ni, le udo aatiŋ ni yaab yii u. ¹²Binib bimɔk gaa u na, u tii bi nsan ke bi kpaln Uwumbɔr aabim. Bima le ye binib bi gaa u ki kii na. ¹³Baah kpaln Uwumbɔr aabim na, naa ye ke binibɔm le ma bi Uwumbɔr aamaal ni, kaa ye binibɔm aageehn pu. Uwumbɔr le ma bi waamaal ponn ni.

¹⁴Baah yin u ke Limɔboln na nan kpaln unibɔn, ki nan bi tikaasisik ni. U gee binib chob, ki len ibamɔn baanja la. Le ti kan waah kpa mpɔɔn pu na. Waah ye Uwumbɔr

Aajapɔnbaal na, u kpa mpɔɔn ke Ute Uwumbɔr aah kpa pu na.

¹⁵ JǪnn nan tuk binib waabɔr, ki len ke, “M nan tuk nimi ke unii u ga paan ni mpuwɔb na jer mi; baah kaa nan kee ma mi na, u nan bi. Uma le na.”

¹⁶ Uwumbɔr aah bi pu na, u mu bi kina le chob. Le ti mɔmɔk gaa waabimbin. U ŋa Uwumbɔr aanyoor ŋa ti pu, ki beenin ŋani timi tinyoor n-yoonn mɔmɔk. ¹⁷ Uwumbɔr nan tuk Moses waakaal ke u di tuk timi. Yesu Kristo dan nan tuk timi Uwumbɔr aah gee timi pu na, ki tuk timi tibɔr ti ye mbamɔn na. ¹⁸ Ubaa aa kee kan Uwumbɔr. Ujapɔnbaal Yesu Kristo, u bi ke Ute Uwumbɔr aah bi pu na, ki bi u chee na, uma le tuk timi Uwumbɔr aah bi pu na.

JǪnn u nan muini binib nnyun ni na aah len pu na
(*Matiu 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18*)

¹⁹ Juu yaab bi nan bi Jerusalem aatiŋ ni na nan tun ni Uwumbɔr aatotoorb ni Liifai yaab JǪnn chee ke bi ti baa u, “Aa ye ŋma?”

²⁰ Le JǪnn tuk bi mbamɔn, kaa gur tibaa. U nan tuk bi mbamɔn, ki len ke, “Maa ye Kristo u ga gaa binib lii na.”

²¹ Le bi ki baa u ke, “Aa ye ŋma? Aa ye Elaija aa?”

Le u bui bi, “Maa ye.”

Bi nan ki baa u ke, “Aa ye Uwumbɔr aabɔnabr u bi bui ke u ga dan aa?”

Le u bui bi, “Aayii.”

²² Nima pu na, bi nan ki baa u ke, “Aa ye ŋma? Tuk timi, aan ti ti tuk binib bi tun ni timi na. Aa ga len saabɔr ngbaan kinye?”

²³ U nan bui ke,
“M ye nneel mu tar nteersakpiin ni na ke:

‘Toor Uwumbɔr aasan man.’ ”*

Uwumbɔr aabɔnabr Aisaya nan len kina la.

---

* 1:23 : Lik Aisaya 40.3.

²⁴ Binib bi nan baa JǾnn mbaan ngbaan na nyan ni Farisii yaab chee la. ²⁵ Le bi ki baa u ke, “Saah kaa ye Kristo u ga gaa timi lii na, kaa ye Elaija, kaa ye UwumbǾr aabǾnabr ngbaan mu na, ba pu aa muini binib nnyun ni?”

²⁶ Le u bui bi, “Mma muini binib nnyun ni la. Ubaa mu bi nikaasisik ni. Nimi le aa nyi u. ²⁷ U ye unii u paan ni mpuwǾb na. Maa ƚeer ke m chuu gbiln waanaatak aaymin tii u.”

²⁸ Bi nan len tǾb chee tibǾr ngbaan Betani aatiƚ, ki bi JǾddann aamǾdapuul, JǾnn aah muini binib nnyun ni nin chee na ni.

Unii u ye UwumbǾr Aapihbo na

²⁹ Ki woln kitaak le JǾnn kan Yesu choo u chee, le u bui ke, “Lik, UwumbǾr Aapihbo u nyani dulnyaa ni aanib aatunwanbir na. ³⁰ M nan len ke uja ubaa paan ni mpuwǾb ki mu tee jer mi; baah kaa nan kee ma mi na, u nan bi. Uma le na. ³¹ Min mbaa aa nan nyi u; m muini binib nnyun ni ke nimi Israel yaab bee u la.”

³² Le JǾnn jin seeraa ki tuk binib, “M kan UwumbǾr Aafuur Nyaan nyan ni paacham ki naahn linanjel, ki nan tǾƚ u pu. ³³ Min mbaa aa nan nyi u; UwumbǾr u tun ni mi ke m nan muin binib nnyun ni na, uma le bui mi ke m ga kan Waafuur Nyaan sunn ni ki nan tǾƚ uja ubaa pu, ke uma le ye unii u ga gbiin binib UwumbǾr Aafuur Nyaan na. ³⁴ Le m kan kina, ki ji seeraa ki tuk binib ke uma le ye UwumbǾr AajapǾn.”

Binib bi puen ƚa Yesu aadidiliib na

³⁵ Ki woln kitaak le JǾnn ni waadidiliib bilee nan ki bi nima, ³⁶ ki kan Yesu bi chuun nima. JǾnn nan lik u, le ki len ke, “Lik, UwumbǾr Aapihbo.”

³⁷ JǾnn aadidiliib bilee ngbaan ŋun waah len pu na, le ki di paan Yesu pu. ³⁸ Le Yesu fenn, ki kan bi paan ni u pu. Le u baa bi, “Ni ban ba?”

Le bi baa u, “UmǾmǾkr, aa koo la chee?”

³⁹ Le u bui bi, “Dan ki nan ti lik man.” Le bi dii u ki ti kan waah koo nin chee na. Ni nan ye tikur tinaa aayoonn la, le bi nan doon udo liyaadaal ngbaan.

⁴⁰ Bijab bilee bi nan ŋun JǾnn aah len pu aan ki dii Yesu na, bi yin bi ponn ni ubaa ke Andru, u nan ye Simonn Piita aanaal na. ⁴¹ Libuul ngbaan ni le u buen ti kan ukpel Simonn, ki tuk u, “Ti kan Masiya u ga gaa timi lii na.” Masiya ni Kristo ye liyimbibaan la. ⁴² Le u di u dan Yesu chee.

Le Yesu lik Piita, ki bui u, “Bi yin si le ke Simonn, JǾnn aajapǾǾn. Bi ga li gur yin si ke Siifas la.” Siifas aatataa le ye ke “litakpal.” Siifas ni Piita ye liyimbibaan la.

Yesu aah yin Filip ni Natanael pu na

⁴³ Ki woln kitaak le Yesu ban u buen Galilee aatiŋ ni, ki kan Filip, le ki bui u, “Li dii mi.” ⁴⁴ Filip do le ye Betseda aatiŋ ni. U ni Andru ni Piita nyan ni kitiŋbaan ni la. ⁴⁵ Filip mu nan ti kan Natanael le ki tuk u, “Ti kan unii u Moses ni UwumbǾr aabǾnabtiib mu nan ŋmee waabǾr UwumbǾr aakaal aagbaŋ ni na. Uma le ye Josef aajapǾǾn Yesu, u ye Nasaref aatiŋ aanii na.”

⁴⁶ Le Natanael baa u, “Tiwanyaan nibaa ga ŋmaa nyan ni Nasaref aatiŋ ni ii?”

Le Filip bui u, “Dan nan lik.”

⁴⁷ Yesu nan waa Natanael choo u chee, le ki bui ke, “Lik, Israel aabobamǾnn. NnyamǾn aa bi u ni.”

⁴⁸ Le Natanael baa u, “Aa ŋa kinye ki ti nyi mi?”

Le Yesu bui u, “Saah ba bi likakaln taab na, m puen kan si, Filip aa kee yin si.”

⁴⁹ Le Natanael bui u, “UmǾmǾkr, aa sil ye UwumbǾr AajapǾǾn. Aa ye Israel yaab AabǾrkpaan la.”

⁵⁰ Le Yesu baa u, “Maah bui ke m kan si likakaln taab na, nima le cha aa gaa mi ki kii ii? Aa ga kan lijnjiir aawan ki jer nimina. ⁵¹ M tuk nimi mbamǾn la, ni ga kan kitaapaak chuu piir, ki ga kan UwumbǾr aatuuntiib cha paacham ki ki sunni, min UnibǾn Aabo pu.”

2

Yesu aah tun lijnjiir aatuln Kana aatiy ni pu na

¹ Iwiin itaa daal le bi nan ji ubǾndinn aajim Kana aatiy ki bi Galilee ni na. Yesu aana mu nan bi nima. ² Bi nan yin Yesu ni waadidiliib ke bi mu dan nan ji. ³ Ni nan bi cha, le njisubil aadaan na ti doo. Le Yesu aana bui u, “Baa ki kpa ndaan.”

⁴ Le Yesu bui u, “Nna, ni ye maabǾr aa? Maayoonn aa kee fuu.”

⁵ Le una bui bitutum na, “U yaa tuk nimi pu na kan, ni ņa kina.”

⁶ Ikin sakpiin iloob nan si nima. Galoņ piitaa, bee moninko ga ņmaa koo mubaa ponn ni. Juu yaab joo ikin ngbaan aanyun le finni bibaa, baakaal aah dii pu na. ⁷ Le Yesu tuk bitutum ngbaan, “Ban nnyun gbiin ikin ngbaan man.” Le bi ban nnyun gbiin i mǾmǾk paapaa. ⁸ Le u tuk bi ke bi kab ti tii njim aaninkpel. Le bi kab ti tii u. ⁹ Baah kab nnyun ngbaan ti tii u na, le mu kpaln ndaan. Le u wub lik, kaa nyi mu aah nyan nin chee na. Bitutum bi kab tii u na le nyi. Le u yin uja u din upii na, ¹⁰ ki nan bui u, “Binib mǾmǾk yaa ban bi tii ndaan kan, bi puen tii mu mǾ na la. Binib yaa nnyun ti bab kan, le bi nin tii bi ndaan mu kaa mǾ na. Si ma kan, saah tii bi mu puwǾb na le mǾ ki jer saah puen tii bi mu na.”

¹¹ Nima le ye njan aajinjiir aatuln li Yesu tun na. U nan tun lituln ngbaan Kana aatiŋ ki bi Galilee ni na ni la. Le binib kan waah kpa Uwumbør aapɔɔn pu na. Le waadidiliib gaa u ki kii.

¹² Ubɔndinn aajim ngbaan aah doo na, le u ni una ni unaatiib ni waadidiliib buen Kapenaum aatiŋ ni, ki ti ŋa iwiin ilee nima.

*Yesu aah toor Uwumbør Aadichal pu na
(Matiu 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)*

¹³ Ni nan gur siib ke Juu yaab ji Lakr-ŋer aajim.* Le Yesu buen Jerusalem aatiŋ ni ¹⁴ ki ti koo Uwumbør Aadichal ni, le ki kan binib ka nima ki kooh inaaja, ni ipiih, ni ŋinanjel. Binib bi kpelni ŋimombil na mu ka nima. ¹⁵ Le u di iŋmin ŋa linaalab, ki di jenn nyan inaaja, ni ipiih ngbaan mɔmɔk lipaal, le ki labr binib bi kpelni ŋimombil na aateebul tiib chiŋ, le ŋimombil yaa tɔb chee. ¹⁶ U nan tuk binib bi kooh ŋinanjel na, “Di ŋinanjel ngbaan nyan lipaal man. Ni taa ki di Nte Uwumbør Aadichal ŋa kinyaŋ.” ¹⁷ Le waadidiliib teer ke ni ŋmee Uwumbør Aagbaŋ ni ke, “Uwumbør, maah neen saadichal pu na bi ke mmii le aah wu mponn ni na.” Le bi bee ke ni ye Yesu aabør la.

¹⁸ Le Juu yaab baa u, “Aa ga ŋa ba aajinjiir aawan ki mɔk timi ke aa kpa nsan ke aa ŋa saah ŋani pu na?”

¹⁹ Le u bui bi, “Gbaa wii Uwumbør Aadichal limina, aan m di iwiin itaa ki fiin li.”

²⁰ Le bi bui ke, “Ŋibin imonko ilee ni ŋiloob le bi nan di maa Uwumbør Aadichal ngbaan. Le aa bui ke aa ga di iwiin itaa fiin li ii?”

²¹ Tɔ, u mu aa nan len Uwumbør Aadichal aabør la. Uma ubaa aawon le u nan len. ²² N-yoonn mu u fikr nkun ni na,

---

* 2:13 : Israel yaab nan ji Lakr-ŋer aajim ke bi teer buyoonn Uwumbør nan nyan bi tinaagbiir ni, Ijpt aatiŋ ni na. Lik Nnyam 12.1-27.

le waadidiliib teer ke u nan len kina. Le bi pak waah len pu na, ni Uwumbør Aagbarj aah len pu na.

Yesu nyi binib mòmøk aabimbin

²³ Yesu aah bi Jerusalem aatiŋ ni, njim ngbaan aayoonn na, le kinipaak kan waah tun lijinjiir aatun pu na, le ki gaa u ki kii. ²⁴ Uma aa tee gaa bi ki kii; ²⁵ ba pu? u nyi binib mòmøk aabimbin. Waa ban ke ubaa nyaa u binib aabør. Uma ubaa nyi binib aasui ni aabør.

3

Yesu aah tuk Nikodemus pu na

¹ Uja ubaa mu nan bi nima, bi nan yin u ke Nikodemus, u nan ye Farisii aanii la, ki ye Juu yaab aaninkpel ubaa. ² Le u buen Yesu chee kinyeek ki nan bui u ke, “Umòmøkr, ti nyi ke aa ye Umòmøkr u nyan ni Uwumbør chee na la; ba pu? ubaa aan ŋmaa tun lijinjiir aatun ke saah tun pu na, see Uwumbør bi u chee.”

³ Le Yesu bui u, “M tuk si mbamøn la, bi yaa kaa ma unii lelee kan, waan ŋmaa koo Uwumbør aanaan ni.”

⁴ Nikodemus nan baa u, “Unii yaa por kan, bi ga ŋa kinye ki ki ma u lelee? U ga ŋmaa gir koo una aaponn ni aan bi ki ma u uu?”

⁵ Le Yesu bui u, “M tuk si mbamøn la, Uwumbør Aafuur Nyaan yaa kaa ma unii lelee aan bi muin u nnyun ni kan, waan ŋmaa koo Uwumbør aanaan ni. ⁶ Unibøn aah ma u na ye unibøn la. Uwumbør Aafuur Nyaan aah ma u na ye Uwumbør Aafuur Nyaan yoo la. ⁷ M tuk si la, see bi ki ma nimi lelee. Maah tuk si pu na, taa cha ni gar nimi. ⁸ Libuln daar cha laah ban nin chee na, le aa ŋun laah kpa kifuu pu na, kaa nyi laah nyan ni nin chee na, ki mu aa nyi laah cha nin chee na. Ni bi kina le ki tii unii umøk Uwumbør Aafuur Nyaan ma u na.”

⁹ Le Nikodemus baa u, “Ni ga ŋa kinye aan ki ŋa kina?”

¹⁰ Le Yesu baa u, “Aa ye unii u mæk Israel yaab Uwumbør aakaal na, le kaa bee maah len pu na aatataa aa? ¹¹ M tuk si mbamøn la, ti len taah nyi pu na la, ki tuk binib tinimbil aah kan pu na, le naa gaa taah len pu na. ¹² M tuk nimi dulnyaa wee ni aabør, le naa pak ti, ka m yaa tuk nimi paacham aabør kan, ni ga ŋa kinye ki pak ti? ¹³ Ubaa aa kee buen paacham see min Unibøn Aabo u [bi paacham ki] nyan ni paacham na.

¹⁴ “Moses aah nan di uwaa fin ndo pu ki di chøøn paacham nteersakpiin ni pu na, see bi di min Unibøn Aabo mu chøøn paacham kina, ¹⁵ aan unii umæk gaa mi ki kii na li kpa limøfal li kaa kpa ndoon na.”

¹⁶ Uwumbør aah gee dulnyaa aanib sakpen pu na, nima le u di Ujapønbaal tii ni ke unii umæk gaa u ki kii na taa kpo, u li kpa limøfal li kaa kpa ndoon na. ¹⁷ Uwumbør tun ni Ujapøøn dulnyaa ni. Waa tun ni u ke u nan ji dulnyaa wee ni aanib tibør, u tun ni u ke u gaa bi lii la.

¹⁸ Unii umæk gaa u ki kii na, Uwumbør aa len ke waabør bii. Unii umæk kaa gaa u ki kii na, Uwumbør len ke waabør bii a. Waah kaa gaa Uwumbør Aajapønbaal ki kii na, nima le cha Uwumbør len ke waabør bii. ¹⁹ Uwumbør aah ga ji bi tibør pu na le ye ke nwiihn dan dulnyaa ni, le binib yii mu, le ki gee mbømbøøn ni; ba pu? baatuln aa ŋan.

²⁰ Unii umæk tun lituln li kaa ŋan na, u nan nwiihn la, kaan dan nwiihn ponn ni, binib taa kan waah tun pu na. ²¹ Unii umæk tun lituln li ŋan na kan, u choo nwiihn ponn ni ke unii mømæk nan kan waah tun pu na, ke u tun Uwumbør aah gee pu na la.

Jønn aah len Yesu aabør pu na

²² Yesu aah len tibør timina ki ti doo na, le u ni waadidiliib buen Judea aatiŋ ni, ki ti bi nima ki muini binib nnyun ni. ²³ Jønn mu nan bi muini binib nnyun ni. U nan bi Enonn aatiŋ ni, Salim aatiŋ chee, nnyun aah wiir nima

chee pu na. Le binib choo u chee, le u muini bi nnyun ni.
²⁴ Baa nan kee chuu u ŋa kiyondiik ni n-yoonn ngbaan.

²⁵ Le Jōnn aadidiliib ni Juu aanii ubaa nan kpak tɔb kinikpakpak, baah muini binib nnyun ni pu na pu. ²⁶ Le bi dan Jōnn chee ki nan tuk u, “Uməmɔkr, lik, unii u nan bi aa chee Jɔɔdann aamɔɔdapuul na, aan aa nan tuk binib waabɔr na, u mu gur bi muini binib nnyun ni, le binib mɔmɔk gur chaa u chee.”

²⁷ Le Jōnn bui bi, “Ubaa aan ŋmaa ŋa nibaa see Uwumbɔr le tii u. ²⁸ Nimi nibaa ŋun m len ke maa ye Kristo u ga gaa binib lii na; Uwumbɔr tun ni mi ke m li ye Kristo aasaloln ki toor nsan tii u. ²⁹ Usapɔɔn yaa kun uchal do kan, uchal le yeh u. Le uchal aajɔ u si u chee ki ŋun waaneel na kpa mpopiin pam. Nima le cha m mu kpa mpopiin mbamɔm.* ³⁰ Ni ŋan ke uma Kristo li moo kani mɔɔn, le m ma gur.”

Unii u nyan ni paacham na aabɔr

³¹ Uma u nyan ni paacham na le jer binib mɔmɔk. Unii u nyan ni dulnyaa ni na ye dulnyaa ni aanii la, ki len dulnyaa ni aabɔr la. Yesu u nyan ni paacham na le jer binib mɔmɔk. ³² U tuk binib waah kan pu na, ni waah ŋun pu na. Ubaa mu aa gaa waah len pu na. ³³ Unii umɔk gaa waah len pu na, u kii ke Uwumbɔr ye mbamɔndaan la. ³⁴ Yesu u Uwumbɔr tun ni u na le len uma Uwumbɔr aabɔr; ba pu? Uwumbɔr di Waafuur Nyaan mu kaa kpa ŋŋaŋ na gbiin u. ³⁵ Uwumbɔr gee Ujapɔɔn Yesu ki di mɔɔn mɔmɔk ŋa uŋaal ni. ³⁶ Unii umɔk gaa Uwumbɔr Aajapɔɔn ki kii na le kpa limɔfal li kaa kpa ndoon na. Unii umɔk kaa kii Uwumbɔr Aajapɔɔn aamɔb na, waan kan limɔfal li kaa kpa

---

* ^{3:29} : Uja ni usapɔɔn ngbaan si Yesu ni waanib aasisii la, Jōnn le ye ujo.

ndoon na. Uwumbør gee liruul u pu n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.

4

Yesu aah tuk Samaria aatiŋ aapii pu na

¹ Le Farisii yaab ŋun ke Yesu ŋa binib waadidiliib ki muin bi nnyun ni ki jer JǾnn aah ŋa pu na. ² Yesu ubaa mu aa muin binib nnyun ni. Waadidiliib na le muini bi. ³ Tɔ, waah bee ke Farisii yaab ŋun kina na, le u nyan Judea aatiŋ ni, ki ki gir buen Galilee aatiŋ ni. ⁴ Waah cha na, le u neen ke u dii Samaria* aatiŋ ni.

⁵ Le u ti fuu Samaria aatiŋ kibaa ni, bi yin ki ke Saika. Bukpaab bu Jakob nan di tii ujaɓɔɔn Josef na aa daa nima chee. ⁶ Jakob aanyunbun mu bi nima chee. Le Yesu aah chuun na, u bak a. Nima le u kal nnyunbun ngbaan aamɔgbeln pu. Nwiin nan bi kaasisik ni.

⁷ Le Samaria aapii ubaa dan u nan lu nnyun. Le Yesu bui u, “Pu mi nnyun m nyu.” ⁸ Waadidiliib na puun buen kitiŋ ponn ni bi ti daa tijikaar.

⁹ Le upii ngbaan bui u, “Aa ye Juu aanii la, m mu ye Samaria aapii la. Ba pu aa bui mi ke m tii si nnyun?” Juu yaab ni Samaria yaab aa kpaani tɔb chee, nima le cha u len kina.

¹⁰ Le Yesu bui u, “Aa yaa ba nyi Uwumbør aah tii binib pu na, ki yaa ba nyi unii u mee si nnyun na kan, aa ba ga bui u ke u tii si nnyun mu ye limɔfal aanyun na, le u ba ga tii si.”

¹¹ Le upii ngbaan bui u, “Maaninkpel, saa kpa goomaa, nnyunbun ngbaan nyoo, aa ga kan limɔfal aanyun ngbaan la chee? ¹² Tiyaaja Jakob, ni ujaɓɔtiib, ni waawakor nan nyu nnyunbun ngbaan ni la. Uma le nan tii timi nnyunbun ngbaan. Aa jer uma la aa?”

* 4:4 : Samaria yaab ni Juu yaab aakaasisik ni aa nan mɔ.

¹³ Le Yesu bui u, “Unii umək nyu nnyun mue na, nnyunyuu ga ki chuu u. ¹⁴ Unii umək nyun maah ga tii u nnyun mu na, nnyunyuu aan ki chuu u. Maah ga tii u nnyun mu na, mu ga li ye nnyunbun mu bu u ponn ni kaan foor na, mu ga tii u liməfal li kaa kpa ndoon na.”

¹⁵ Le upii ngbaan bui u, “Maaninkpel, tii mi nnyun ngbaan aan nnyunyuu taa ki chuu mi, aan m taa ki dan do nan lu nnyun.”

¹⁶ Le Yesu bui u, “Li cha ki ti yin ni aachal, aan ki gir ni.”

¹⁷ Le u bui u, “Maa kpa chal.”

Le Yesu bui u, “Saah len ke saa kpa chal na, ni ye mbamən la. ¹⁸ Aa nan kpa chatiib birjmu la. Saah bi uja u chee dandana na aachal aa ye u. Saah len pu na, aa len mbamən la.”

¹⁹ Le upii ngbaan bui u, “Maaninkpel, m bee ke aa ye Uwumbər aabənbr la. ²⁰ Timi Samaria yaab aayaajatiib nan dooni Uwumbər lijool limina paab la, le nimi Juu yaab ma bui ke ni njan ke binib li dooni Uwumbər Jerusalem aatiŋ ni.”

²¹ Le Yesu bui u, “Upii, pakn maah ga len pu na, n-yoonn choo, binib aan nan ki doon Tite Uwumbər lijool limina paab, ki mu aan ki doon u Jerusalem aatiŋ ni. ²² Nimi Samaria yaab dooni Uwumbər u naa nyi u na. Timi Juu yaab ma dooni Uwumbər u ti nyi u na la. Unii u ga gaa dulnyaa ni aanib lii na nyan ni Juu yaab aakaasisik ni la. ²³ N-yoonn choo, ki mu fuu ni a, le binib bi dooni Tite Uwumbər mbaməm na ga li dooni u bisui ni, Waafuur Nyaan aapəən pu. Uwumbər ban binib kina aaboln le bi li dooni u. ²⁴ Uwumbər ye kifuurk la. Le binib bimək dooni u na li dooni u bisui ni, Waafuur Nyaan aapəən pu.”

²⁵ Le upii ngbaan bui u, “M nyi ke Masiya† u bi yin u ke

---

† 4:25 : Hiibru aaliin ni, bi yin u ke Masiya, le ki yin u ke Kristo, Griik aaliin ni. Naatataa le ye ke “Unii u ga gaa binib lii na.”

Kristo na ga dan. U yaa fuu ni kan, u ga nan tuk timi tiwan mòmòk aah bi pu na.”

²⁶ Le Yesu bui u, “Min u bi len aa chee na, m ye uma.”

²⁷ Libuul ngbaan ni le waadidiliib fuu ni. Baah nan mui u ni upii bi len tɔb chee tibɔr na,[‡] le ni gar bi pam; ubaa mu aa baa upii ngbaan, “Aa ban ba?” kaa baa Yesu mu, “Ba pu aa len u chee tibɔr?”

²⁸ Le upii ngbaan di waanyunbuul siin, ki buen kitij ni, ki ti bui binib ke, ²⁹ “Dan nan lik man uja u tuk mi maah nan tun pu na mòmòk na. Uja ngbaan ga li ye Kristo u ga gaa timi lii na la aa?” ³⁰ Le bi nyan kitij ni ki cha u chee.

³¹ Upii ngbaan aah gir buen kitij ni na, le Yesu aadidiliib nan bi garɲi u ke, “Umòmòkr, ji tijikaar.”

³² Le u bui bi, “M kpa tijikaar ti naa nyi tibɔr na m ji.”

³³ Waah len kina na le waadidiliib baa tɔb, “Ubaa le taanin joo ni tijikaar nan tii u uu?”

³⁴ Le u bui bi, “Maajikaar le ye ke m ɲa Uwumbɔr u tun ni mi na aah gee pu na, ki tun waatuln doo. ³⁵ Ni ɲakl liyataɲakl ke, ‘Ni gur iɲmal inaa le ni ɲeer lijikaacheel.’ Tɔ, m tuk nimi la, jaar lik man, tijikaar ɲeer licheel a. ³⁶ Unii u chee na ga kan tipar, ki ga di binib koon Uwumbɔr aanaan ni, aan bi kan limɔfal li kaa kpa ndoon na. Nima le ga cha unii u bun na, ni unii u chee na mòmòk li kpa mpoɲiin. ³⁷ Bi len ke ‘Ubaa bun, le uken chee,’ le ti gbii; ³⁸ ba pu? m tun nimi, ni ti chee tijikaar ti naa tun taatuln na. Biken aatuln pu, le ni jin tɲnyoor.”

³⁹ Le upii ngbaan tuk Samaria yaab bi bi kitij ngbaan ni na ke Yesu tuk u waah nan tun pu na mòmòk, nima le cha bi ponn ni pam gaa Yesu ki kii. ⁴⁰ Le bi dan u chee, ki gar u ke u li bi bi chee. Le u ɲa bi chee iwiin ilee.

[‡] 4:27 : Juu yaab aabimbin aah nan bi pu na, uja ni upii u kaa ye upuu na aan gbaa tɔb chee tibɔr.

⁴¹ Le binib bi gaa u ki kii waaliin pu na wiir ki jer binib bi gaa u ki kii upii ngbaan aaliin pu na. ⁴² Le bi tuk upii ngbaan, “Ti gaa u ki kii la; naa ki ye saaliin pu le ti gaa u ki kii. Timi tibaa n̄un waah len pu na, ki bee ke u sil ye Kristo u ga gaa dulnyaa ni aanib lii na.”

Yesu aah cha uninkpel ubaa aabo p̄oɔk pu na

⁴³ Yesu aah bi bi chee iwiin ilee na, le u nyan nima ki buen Galilee aatiŋ ni. ⁴⁴ Uma ubaa le len ke Uwumbor aabonabr ma kan, udo aatiŋ ni aanib aan nyuŋ u. ⁴⁵ Waah ti fuu Galilee aatiŋ ni na le bi gaa u; ba pu? bi mu nan buen Jerusalem bi ti ji njim ngbaan, ki kan waah tun lijnjiir aatun n̄imɔk na, njim ngbaan yoonn.

⁴⁶ Le u ki dan Galilee aatiŋ kibaa ni, bi yin ki ke Kana, waah nan cha nnyun kpaln ndaan nin chee na. Le uborkpaan aakpambalb ponn ni ubaa bi Kapenaum aatiŋ ni. Le ujarɔɔn bun. ⁴⁷ Uninkpel ngbaan nan n̄un ke Yesu nyan ni Judea aatiŋ ni ki bi Galilee aatiŋ ni. Le u buen Yesu chee, le ki ti gar̄ u ke u dan udo, ki nan cha ujarɔɔn u ban u kpo na aaween sɔŋ. ⁴⁸ Le Yesu bui u, “Ni yaa kaa kan lijnjiir aatun kan, naan gaa mi ki kii.”

⁴⁹ Le uninkpel ngbaan bui u, “Ndindaan, dan mala. Aa yaa taan kan, aa ga nan mui maabo kpo a.”

⁵⁰ Le Yesu bui u, “Li dii saasan. Aajarɔɔn kan limɔfal la.”

Le uja ngbaan pak Yesu aah len pu na, ki labr kun. ⁵¹ Waah paan ni nsan pu na le waatutum tooh ni u nsan ni ki nan bui u ke waabo na kan limɔfal a.

⁵² Le u baa bi, “Bayoonn ni sɔŋ?” Le bi bui u, “Fen na, nwiin aah kpar buyoonn na, le uwon sɔŋ.” ⁵³ Le uja ngbaan mu bee ke n-yoonn mu Yesu fe bui u ke ujarɔɔn kan limɔfal na le na. Kina pu le cha u ni waachiln ni aanib m̄omɔk gaa Yesu ki kii.

⁵⁴ Nimina le nan ŋa lijnjiir aatuln leler le u tun waah nyan ni Judea aatiŋ ni ki bi Galilee ni na.

5

Yesu aah cha uja pɔɔk nnyunbun chee pu na

¹ Nee aapuwɔb le Juu yaab aajim mubaa nan bi. Le Yesu buen Jerusalem. ² Jerusalem ponn ni le nnyunbun mu waa na bi ipiih aabisamɔb chee. Juu yaab aaliin ponn ni bi yin nnyunbun ngbaan ke Betsata. Tinaamboln tiŋmu nan si gob nnyunbun ngbaan. ³ Le bibum wiir ki dɔ tinaamboln ngbaan ponn ni. Bi nan ye bijoom, ni biwɔb, ni binib bi aawon faan na, [ki dɔ kii buyoonn nnyun ga fii yeŋ na; ⁴ ba pu? nwiin nwiin le Uwumbɔr aatuun ubaa sunn ni ki nan koo nnyunbun ni, ki ti kur nnyun. Bundaln u yaa ti dan nan kur nnyun na kan, ubun u puen koo nnyun ni na kan, le u pɔɔk.] ⁵ Le uja ubaa bi nima ki bun ŋibin piitaa ni ŋiniin. ⁶ Le Yesu kan u, u dɔ nima, le ki bee ke u bun ni yunn. Le u baa u, “Aa ban aa pɔɔk aa?”

⁷ Le u bui u, “Ndindaan, nnyun yaa fii yeŋ kan, maa kpa unii u ga di mi koon nnyun ni na. M yaa ban m koo nnyun ni kan, le ubaa puen mi ki koo.”

⁸ Le Yesu bui u, “Fiin ki yoor saawandookaan ki li chuun.” ⁹ Libuul ngbaan ni le u pɔɔk, le ki yoor waawandookaan, ki bi chuun.

Liyaadaal ngbaan nan ye Juu yaab aakpaakool daal la. ¹⁰ Nima pu le Juu yaab bui uja u pɔɔk na, “Din ye likpaakool la. Saah yoor saawandookaan na, aa bii timi aakaal.”

¹¹ Le u bui bi, “Uja u tii mi laafee na, uma le bui mi ke m yoor maawandookaan ki li chuun.”

¹² Le bi baa u, “Ŋma ye u bui si ke aa yoor saawandookaan ki li joo chuun na?”

¹³ Le uja u pɔɔk na aa nyi unii u ye na; ni ba ye kinipaak ni la, le Yesu nyan nima ki buen.

¹⁴ Nee aapuwob le Yesu kan u Uwumbor Aadichal ni le ki bui u, “Lik, aa pook a. Aa taa ki tun titunwanbir aan ki taa ki kan falaa u jer saah kan u na.”

¹⁵ Le uja ngbaan buen ti tuk Juu yaab ke Yesu le ye uja u cha u pook na. ¹⁶ Nima pu le Juu yaab nan muk Yesu, ke ba nga u tii ubun laafee likpaakool daal. ¹⁷ Le Yesu bui bi, “Nte Uwumbor beenin tun lituln le ki nan saa dandana wee, le m mu bi tun.”

¹⁸ Waah len kina na, le Juu yaab moo ban bi ku u; ba pu? naa ye waah bii likpaakool daal aakoobil na baanja, u yin Uwumbor ke Ute. Waah yin u ke Ute na, u di ubaa nga Uwumbor la.

Yesu aah kpa tininkpir pu na

¹⁹ Le Yesu bui bi, “M tuk nimi mbamon la, min Uwumbor Aajapoon aa nmaa nga nibaa mbaa pu. Maah kan Nte Uwumbor aah nani pu na, le m nani; waah nani pu na, le min Ujapoon mu nani kina; ²⁰ ba pu? Nte Uwumbor gee mi Ujapoon, ki mok mi waah tun pu na momok. U ga mok mi lituln li jer limina na ke m tun, aan ni moo gar nimi. ²¹ Nte Uwumbor aah fikr binib bi kpo na nkun ni, ki tii bi limofal pu na, kina le min Ujapoon mu tii maah lee bi na limofal. ²² Nte Uwumbor aa ji unii ubaa tibor, u cha min Ujapoon le ji binib momok aabor, ²³ aan binib momok nyuŋ min Ujapoon ke baah nyuŋ Nte Uwumbor pu na. Unii umok kaa nyuŋ min Uwumbor Aajapoon na, waa nyuŋ Uwumbor u tun ni mi na le na.

²⁴ “M tuk nimi mbamon la, unii umok nun maaliin ki gaa Uwumbor u tun ni mi na ki kii na, u kpa limofal li kaa kpa ndoon na. Uwumbor aan ji u tibor. U nyan nkun ni, ki kan limofal a. ²⁵ M tuk nimi mbamon la, n-yoonn choo, ki mu fuu ni a, le binib bi kpo na ga nun min Uwumbor Aajapoon aaneel pu, le bi nun na ga kan limofal. ²⁶ Nte Uwumbor ye Umofadaan la, le ki nga min Ujapoon mu Umofadaan,

²⁷ ki tii mi mpøøn ke m ji binib tibør; ba pu? m ye Unibøn Aabo la. ²⁸ Ni taa cha nimina gar nimi man. N-yoonn choo, le binib bimøk bi njikaakul ni na ga njun maaneel pu, ²⁹ ki nyan ni. Binib bi nan tun lituln li njan dulnyaa wee ni na ga fikr ki kan limøfal li kaa kpa ndoon na. Binib bi nan tun lituln li kaa njan na ga fikr ki kan ntafadaan.”

Tiwan ni møk ke Yesu sil nyan ni Uwumbør chee na

³⁰ “Maa njmaa nj nibaa mbaa pu. M ji binib tibør, Uwumbør aah tuk mi pu na la. Maah ji bi tibør pu na, ni njan; ba pu? maa ban maageehn, m ban Uwumbør u tun ni mi na aageehn la.

³¹ “M yaa tuk nimi maah ye pu na kan, ni ga len ke taa gbii. ³² Ubaa mu bi ki len maah ye pu na. Uma le ye Uwumbør. M nyi ke waah len pu na, ti gbii. ³³ Ni nan tun binib Jønn chee. U mu nan tuk nimi maah ye pu na, ki tuk nimi mbamøn. ³⁴ Naa ye ke m ban unibøn aaseeraa la. M ban ke ni njmar, nima le cha m teer nimi Jønn aah len pu na. ³⁵ Jønn nan bi ke karyaa u gaal mmii ki wiin na la. Ni nan gee ke ni li bi waawiihn ni, ni yunn siib, ki nan kpa mpopiin. ³⁶ Jønn nan tuk nimi maah ye pu na. Tiwan nibaa mu bi ki ji seeraa ki tii mi, ki jer Jønn aaseeraa. Nte Uwumbør tii mi lituln ke m tun li ki doo. Lima le m tun. Lituln ngbaan le ji seeraa ki tii mi ke Nte Uwumbør tun ni mi dulnyaa wee ni. ³⁷ Nte Uwumbør u tun ni mi na, uma ubaa le ji seeraa ki tii mi. Naa kee njun waaneel, ki mu aa kee kan unimibil wøb. ³⁸ Waaliin aa bi nisui ni; u tun ni mi ni chee, le naa pak maah len pu na; nima le møk ke waaliin aa bi nisui ni. ³⁹ Ni karni Uwumbør Aagbarj ke ni bee kaah len pu na; ba pu? ni dak ke ni ga kan limøfal li kaa kpa ndoon na ki ponn ni. Kigbarj ngbaan len maabør le na. ⁴⁰ Le naa kii ke ni dan m chee, aan ki kan limøfal.

⁴¹ “U nyurjmi mi na aa ye unibøn. ⁴² M nyi nimi ke naa gee Uwumbør. ⁴³ M dan ni chee Nte Uwumbør aayimibil

pu, le naa gaa mi. Ubaa mu yaa dan ni chee uma ubaa aayimbil pu kan, ni ga gaa uma. ⁴⁴ Ni nyuɲni tɔb la, kaa ban ke Uwumbɔr, u ye Uwumbɔr baan na, li nyuɲni nimi. Ni ga ɲa kinye aan ki gaa mi ki kii? ⁴⁵ Ni taa dak ke m ga bii nimi Nte Uwumbɔr chee. Ubaa le bi ki ga bii nimi. Uma le ye Moses. Ni mak ke ni ga ɲmar waamɔbon pu. ⁴⁶ Tɔ, ni yaa ba pak waamɔbon kan, ni ba ga pak m mu aaliin; ba pu? maabɔr le u ɲmee. ⁴⁷ Ni yaa kaa pak waah ɲmee pu na kan, ni ga ɲa kinye ki pak maah len pu na?”

6

*Yesu aah kpiin binib ɲichur ɲijmu pu na
(Matiu 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)*

¹ Yesu aah len kina ki ti doo na, le u puur Galilee Aanyusakpem. Bi yin mu ke Galilee, le ki ki yin mu ke Tiberias. ² Kinipaak nan dii u. Bi kan waah tun lijinjiir aatun ki tii bimum laafee pu na, nima le cha bi dii u. ³ Le u jon lijool paab, le u ni waadidiliib kal kitin nima. ⁴ Ni nan gur siib Juu yaab ji njim mu bi yin mu ke Lakr-jer aajim na.* ⁵ Le Yesu yaar lik, le ki kan kinipaak choo u chee. Le u baa Filip, “Ti ga daa tijikaar la chee aan binib ngbaan ji?” ⁶ Uma ubaa nyi waah ga ɲa pu na, le ki baa Filip kina ke u lik ke u ga len kinye.

⁷ Le Filip bui u, “Ti yaa di iwiin ikui ilee aapal daa tijikaar kan, taan fuu bi mɔmɔk kan siisii ki ji.”

⁸ Le waadidiliib ponn ni ubaa, bi yin u ke Andru aan u ye Simonn Piita aanaal na, bui u ke, ⁹ “Unachipɔnbo ubaa bi do ki joo ɲiboroboro kpin ɲijmu ni njanbim mulee; binib ngbaan mu aah wiir pu na, nimina ga ɲa bi ba?”

---

* 6:4 : Israel yaab nan ji Lakr-jer aajim ke bi teer buyoonn Uwumbɔr nan nyan bi tinaagbiir ni, Ijpt aatin ni na. Lik Nnyam 12.1-27.

¹⁰ Le Yesu bui bi, “Cha binib ngbaan kal kitij.” Timosonn nan wiir nima chee. Le bi kal kitij. Bijab ga nan li fuu njichur njjmu. ¹¹ U nan yoor njiboroboro kpin njjmu ngbaan, le ki doon Uwumbər, ki geei geei ki tii binib bi ka kitij na, le ki geei geei njanbim mulee na mu, ki tii bi, bimək aah ban pu na. ¹² Le bi məmək njman ki ti bab. Baah njman ki ti bab na, le u bui waadidiliib, “Kuun ni baah njman gur ni na man, nibaa taa bii.” ¹³ Baah njman njiboroboro kpin njjmu ki ti bab ki gur ni na, bi nan kuun ni gbiin tibəkur kipiik ni tilee la.

¹⁴ Binib ngbaan aah kan Yesu aah tun lijnjiir aatuln ngbaan pu na, le bi bui ke, “Uja wee sil ye Uwumbər aabənbr u bi nan len ke u ga dan dulnyaa wee ni na la.” ¹⁵ Yesu nan bee ke bi ban bi chuu u mpəon ki di nj baabər. Nima pu le u nyan bi chee, ki ki buen lijool ngbaan paab ubaa.

*Yesu aah chuun nnyun pu pu na
(Matiu 14.22-33; Mak 6.45-52)*

¹⁶ Kijook aah joor na, le waadidiliib buen nnyusakpem ni, ¹⁷ ki ti koo bujəb ni, ki cha nnyusakpem aadapuul, Kapenaum aatiij ni. Waa nan kee fuu bi chee, le ni mue. ¹⁸ Le libuln daar ki pəw sakpen, le tinyunkpenn feeni. ¹⁹ Baah njaal bujəb ki pii mal bitaa, bee binaa na, le bi kan u chuun nnyun pu ki choo, ki duun ni baanjəb chee. Le ijawaan chuu bi. ²⁰ Le u bui bi, “Min ye. Taa san ijawaan man.” ²¹ Waah len kina na, le bi nan kpa mpopiin ki yoor u nj bujəb na ni. Libuul ngbaan ni le bi fuu baah cha kitij ki ni na.

Kinipaak ngbaan aah ban Yesu pu na

²² Ki woln kitaak le kinipaak ki gur nnyusakpem aadapuul na kan ke bujəb bubaa aa ki bi bi chee nima, ki nyi ke bujəb bubaa baanja le fe bi nima, ki nyi ke Yesu aa fe

koo burjɔb ngbaan ni, waadidiliib chee, bi fe buen bibaa la. ²³ Le iŋɔi nyan ni Tiberias aatiŋ ni, ki duun ni nin chee Yesu fe doon Uwumbɔr ki tii bi tijikaar bi ji na. ²⁴ Kinipaak ngbaan kan ke Yesu ni waadidiliib aa ki bi. Nima pu le bi koo iŋɔi ni, ki cha nnyusakpem aadapuul, Kapenaum aatiŋ ni, bi ti ban Yesu.

Yesu le ye limɔfal aajikaar

²⁵ Le bi ti kan u nnyusakpem aadapuul, le ki baa u ke, “Umɔmɔkr, aa fuu ni do bayoonn?”

²⁶ Le u bui bi, “M tuk nimi mbamɔn la, naah fe jin tijikaar bab na, nima le ni ban mi, naa ye ke ni bee lijnjiir aatun ngbaan aatataa la. ²⁷ Ni taa cha ninimbil li man tijikaar ti ga bii na pu. Ninimbil li man tijikaar ti ga tii nimi limɔfal li kaa kpa ndoon na pu. Min Unibɔn Aabo le ga tii nimi tijikaar ngbaan; ba pu? min Unibɔn Aabo le Nte Uwumbɔr mɔk ke m ye Waanii.”

²⁸ Le bi baa u, “Ti ga ŋa kinye aan ki tun Uwumbɔr aatuln waah ban pu na?”

²⁹ Le Yesu bui bi, “Ni gaa mi, u Uwumbɔr tun ni na, ki kii man. Uwumbɔr aatuln le na.”

³⁰ Le bi baa u, “Aa ga tun lijnjiir aatuln bayaar, aan ti kan ki pak saah len pu na? Aa ga tun bayaar? ³¹ Tiyaajatiib nan ji tijikaar ti bi yin ti ke mana na, nteersakpiin ni; ni ŋmee Uwumbɔr Aagbarj ni ke, ‘U tii bi tijikaar ti nyan ni paacham na ke bi ji.’”†

³² Le Yesu bui bi, “M tuk nimi mbamɔn la, naa ye Moses le nan tii bi tijikaar ti nyan ni paacham na. Nte Uwumbɔr le tii nimi tijikaar bamɔnn ti nyan ni paacham na. ³³ Tijikaar ti Uwumbɔr tii nimi na le ye tijikaar ti nyan ni paacham ki tii dulnyaa ni aanib limɔfal li kaa kpa ndoon na.”

---

† 6:31 : Lik Nnyam 16.4, 15; Ilahn 78.24.

³⁴ Le bi bui u, “Tidindaan, li tii timi tijikaar ngbaan n-yoonn mǾmǾk.”

³⁵ Le u bui bi, “Min le ye limǾfal aajikaar. Unii umǾk dan m chee na kan, nkon aan ki chuu u. Unii umǾk gaa mi ki kii na, nnyunyu u aan ki chuu u. ³⁶ M nan tuk nimi ke ni kan mi, ki mu aa gaa mi ki kii. ³⁷ Binib bimǾk UwumbǾr di bi tii mi na, bi ga dan m chee. Unii umǾk dan m chee na, maan yii u, m ga gaa u. ³⁸ M nyan ni paacham ke m nan ɲa UwumbǾr u tun ni mi na aageehn la. Maa dan m nan ɲa mbaa aageehn. ³⁹ UwumbǾr aah tii mi binib bimǾk na, u ban ke m taa cha bi ponn ni ubaa wǾɲ. U ban ke m fikr bi mǾmǾk nkun ni, kookoo aataadaal. Waageehn le na. ⁴⁰ U ban ke unii umǾk bee ke m ye UjapǾɔn, ki gaa mi ki kii na, u li kpa limǾfal li kaa kpa ndoon na. Le m ga fikr u nkun ni, kookoo aataadaal. Nte UwumbǾr aageehn le na.”

⁴¹ Le Juu yaab ɲul u pu, ke ba ɲa u bui ke u ye tijikaar ti nyan ni paacham na. ⁴² Le bi baa tǾb ke, “Uja wee aa ye Josef aajapǾɔn Yesu uu? Ti nyi ute ni una. Ba ɲa u len ke u nyan ni paacham?”

⁴³ Le Yesu bui bi, “Ni taa ɲulni tǾb chee man. ⁴⁴ Unii ubaa aan ɲmaa dan m chee see Nte UwumbǾr u tun ni mi na daa foor ni u m chee. Unii umǾk dan m chee na le m ga fikr u nkun ni, kookoo aataadaal. ⁴⁵ UwumbǾr aabǾnabtiib nan ɲmee ke UwumbǾr ga mǾk bi mǾmǾk waasan.† Unii umǾk ɲun Nte UwumbǾr aah len pu na, ki bae waakaal na, u ga dan m chee. ⁴⁶ Ubaa aa kee kan Nte UwumbǾr. Min u nyan ni u chee na baanja le kan u. ⁴⁷ M tuk nimi mbamǾn la, unii umǾk gaa mi ki kii na kpa limǾfal li kaa kpa ndoon na. ⁴⁸ Min le ye limǾfal aajikaar. ⁴⁹ Niyaajatiib bi nan jin mana ngbaan nteersakpiin ni na, bi kpo a. ⁵⁰ Unii umǾk ji tijikaar ti nyan ni paacham na aan kpo. ⁵¹ Min le ye tijikaar ti nyan ni paacham ki tii binib limǾfal na. Unii

---

† 6:45 : Lik Aisaya 54.13.

yaa ji tijikaar ngbaan kan, u ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. Tijikaar ti m ga tii u na, tima le ye maawon. M ga di maawon tii dulnyaa ni aanib, aan bi kan limɔfal.”

⁵² Waah len kina na, le Juu yaab kpak tɔb kinikpakpak, “Uja ngbaan ga ɲa kinye ki tii timi waawon, aan ti ji?”

⁵³ Le u bui bi, “M tuk nimi mbamɔn la, ni yaa kaa ji min Unibɔn Aabo aawon, kaa nyu maasin kan, naa kpa limɔfal li kaa kpa ndoon na. ⁵⁴ Unii umɔk ji maawon ki nyu maasin na, u kpa limɔfal li kaa kpa ndoon na, le m ga nan fikr u nkun ni, kookoo aataadaal. ⁵⁵ Maawon ye tijikaar bamɔnn la. Maasin ye tiwanyukaan bamɔnn la. ⁵⁶ Unii umɔk ji maawon ki nyu maasin na, u bi m ni, le m mu bi u ni. ⁵⁷ Nte Uwumbɔr u ye limɔfal daan ki tun ni mi na, u pu le m kpa limɔfal. Unii umɔk ji mi na, m pu le u mu ga li kpa limɔfal. ⁵⁸ Timina le ye tijikaar ti nyan ni paacham na. Unii umɔk ji ti na ga li bi, ki nan saa n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. Tijikaar timina aa bi ke tijikaar ti niyaajatiib nan jin ti na; tijikaar ngbaan aa nan tii bi limɔfal li kaa kpa ndoon na.”

⁵⁹ Yesu nan bi mmeen aadiik ni, Kapenaum aatiɲ ni, le ki len kina.

Limɔfal li kaa kpa ndoon na aabɔr

⁶⁰ Binib bi dii u na aah ɲun kina na, le bi ponn ni pam bui ke, “Ti ye tibɔr ti pɔɔ na la. Ubaa aa ɲmaa pel ti.”

⁶¹ Le u bee usui ni ke bi ɲulni tibɔr ngbaan pu, le ki baa bi, “Timina le kiir nimi maasan ni ii? ⁶² Ni yaa ti kan min Unibɔn Aabo gir buen paacham maah nan bi nin chee na kan, ni ga len kinye? ⁶³ Uwumbɔr Aafuur Nyaan le tii binib limɔfal. Tiwon aa kpa tinyoor tibaa. Tibɔr ti m len ni chee na le tii nimi Nfuur Nyaan ni limɔfal. ⁶⁴ Ni ponn ni bibaa mu aa gaa mi ki kii.” Yesu aah nan piin waatuhn buyoonn na, u nan nyi binib bi kaa gaa u ki kii na, ki nyi udaan u ga nan di u kooh waadim pu na. ⁶⁵ Le u ki bui bi, “Nima

le cha m tuk nimi ke ubaa aa ŋmaa dan m chee, see Nte Uwumbør cha u dan.”

⁶⁶ Nee aapuwøb le binib bi dii u na ponn ni pam gir puwøb kaa ki dii u. ⁶⁷ Le u baa waadidiliib kipiik ni bilee na, “Ni mu ga buen cha mi ii?”

⁶⁸ Le Simonn Piita bui u, “Ndindaan, ti ga buen ŋma chee? Sin le kpa limofal li kaa kpa ndoon na aaliin. ⁶⁹ Ti pak saah len pu na, ki bee ke aa ye Uwumbør Aanii u ye Chain na la.”

⁷⁰ Le u bui bi, “M nyan nimi binib kipiik ni bilee, le ni ponn ni ubaa ye kinimbørŋ aanii.” ⁷¹ U len Judas u ye Simonn Iskariot aajapoon na aabør la; uma Judas mu nan ye waadidiliib kipiik ni bilee na ponn ni ubaa, u ga nan di Yesu kooh waadim pu na.

7

Yesu ni unaatiib aah len tøb chee tibør pu na

¹ Nee aapuwøb le Yesu bɔ dii Galilee aatingbaan ni. Waa gee u bɔ dii Judea aatingbaan ni; ba pu? Juu yaab bi bi nima na ban ke bi ku u la. ² Ni nan gur siib, Juu yaab ji njim mu bi yin mu ke Tikakar Aajim na.* ³ Le unaatiib bui u, “Siir do, ki li cha Judea aatiŋ ni, aan binib bi dii si na mu ti kan saah tun lijnjiir aatun pu na. ⁴ Unii u ban u li kpa liyimbil na, waan bər waah tun pu na. Aa yaa tun lijnjiir aatun kan, cha binib mɔmɔk kan saah tun pu na.” ⁵ Unaatiib mu aa nan gaa u ki kii.

⁶ Le u bui bi, “Maayoonn aa kee fuu. Nimi aayoonn bi n-yoonn mɔmɔk la. ⁷ Dulnyaa aanib aa ŋmaa li nan nimi. Bi nan mi la; ba pu? m tuk bi ke baatuln aa ŋan. ⁸ Ni li cha ti ji njim ngbaan. Maan kee buen; maayoonn aa kee fuu.” ⁹ U nan len bi chee kina, ki gaar Galilee aatiŋ ni.

* 7:2 : Lik Liifai Yaab 23.34; Ikaal 16.13.

Yesu aah jin njim ngbaan pu na

¹⁰ Unaatiib aah buen bi ti ji njim ngbaan na, le u mu paan. Waa dii nsan binib aanimbil ni, ubaa aa nyi ubør.

¹¹ Le Juu yaab aaninkpiib ban u binib bi ji njim na ponn ni, ki baa ke u bi la.

¹² Le kinipaak na looni len waabør tøb chee. Bibaa len ke u ye unibamønn la. Biken len ke waa ye, u ηmanni binib la.

¹³ Ubaa mu aa len waabør lipaal; bi san Juu yaab aaninkpiib ijawaan la.

¹⁴ Njim ngbaan aakpaakool aakaasisik ni le Yesu koo Uwumbør Aadichal ni, le ki tuk binib Uwumbør aabør.

¹⁵ Le ni gar Juu yaab aaninkpiib, ke uja ngbaan aa bae mbaem; u ηa kinye ki nyi kigbaη?

¹⁶ Le u bui bi, “Maah mæk binib na, naa ye min mbaa aamøk, ni ye Uwumbør u tun ni mi na aamøk la. ¹⁷ Unii ubaa yaa ban ke u ηa Uwumbør aageehn kan, u ga bee ke maah mæk binib pu na, ni ye Uwumbør aamøk la, naa ye min mbaa aamøk. ¹⁸ Unii u len ubaa pu na, u ban ke binib nyuη u la. Unii u ban ke binib nyuη unii u tun ni u na, uma le ye mbamøndaan, kaa ηmanni binib. ¹⁹ Moses nan tii nimi nkaal. Ni ponn ni ubaa aa dii nkaal ngbaan. Ba ηa ni ban ni ku mi?”

²⁰ Le kinipaak ngbaan bui u, “Aa kpa kinimbøη la. ηma ban u ku si?”

²¹ Le u bui bi, “Maah tun lijnjiir aatuln libaa likpaakool daal na, le ni gar ni mømæk. ²² Moses nan tii nimi nkaal ke ni li geei ηhachapan. Tø, naa ye Moses le puen tii nimi nkaal ngbaan, niyaajatiib le nan puen tii nimi. Likpaakool daal, ubo u ηeer ni gii uchakpaln na kan, ni geei la. ²³ Ni geei ubo aachakpaln likpaakool daal ke ni taa bii Moses aakaal. Le maah cha ubun aawon mømæk pøk likpaakool daal na, ni gee liηuul m pu uu? ²⁴ Ni taa bii unii, kaa nyi

tibør ti bi usui ni na. Puen bee tiwan ni bi usui ni na, aan ki nin len waabør mbaməm.”

Baah len Yesu aabør tøb chee pu na

²⁵ Yesu aah len kina na, le Jerusalem yaab bibaa baa ke, “Uja wee le bi ban bi ku u na aa? ²⁶ Lik waah len binib aanimbil ni pu na, le ubaa aa len tibaa. Ni ye ke timi aaninkpiib sil nyi ke u ye Kristo u ga gaa timi lii na aa? ²⁷ Kristo na yaa fuu ni kan, ubaa aan bee waah nyan nin chee na. Uja wee ma kan, ti məmək nyi waah nyan nin chee na.”

²⁸ Yesu nan bi Uwumbør Aadichal ni, ki bi tuk binib waaliin, le ki len mpəən pu, “Ni sil nyi mi ii? Ni nyi maah nyan nin chee na aa? Maa dan mbaa pu. U tun ni mi na ye mbaməndaan la. Le naa nyi u. ²⁹ Min le nyi u; uma le tun ni mi. M nyan ni u chee la.”

³⁰ Waah len kina na, le bi ban bi chuu u. Ubaa mu aa ŋa u nibaa; ba pu? waayoonn aa nan kee fuu. ³¹ Kinipaak ngbaan ponn ni binib pam le gaa u ki kii, le ki bui ke, “Kristo yaa fuu ni kan, waan tun lijinjiiir aatun ki jer uja ngbaan aah tun pu na.”

Baah ban ke bi chuu Yesu pu na

³² Farisii yaab nan ŋun kinipaak ngbaan looni len Yesu aabør kina. Le bi ni Uwumbør aatotoorninkpiib tun baatutum ke bi ti chuu ni u. ³³ U nan bui kinipaak ngbaan, “M ga li bi ni chee ni yunn siib, le ki nin gir buen u tun ni mi na chee. ³⁴ Ni ga nan ban mi, kaan kan mi. Maah ga ti li bi nin chee na, naan ŋmaa buen nima chee.”

³⁵ Juu yaab nan baa tøb ke, “Uja ngbaan ga buen la chee, aan taan kan u? U ga buen Juu yaab aah yaa nin chee Griik yaab aatingbaan ni na, ki ti tuk Griik yaab Uwumbør aabør aa? ³⁶ U len ke ti ga ban u, kaan kan u, kaan ŋmaa buen waah ga li bi nin chee na. Waah len pu na aatataa ye kinye?”

Limɔfal aanyun aabɔr

³⁷ Bundaln njim ga doo na, liyaadaal le nan ye njim sakpem. Liyaadaal ngbaan le Yesu sil ki len mpɔɔn pu, “Nnyunyuu yaa chuu u na kan, udaan dan m chee ki nan nyu. ³⁸ Uwumbɔr Aagbaŋ len ke, ‘Unii umək gaa mi ki kii na, limɔfal aanyun ga puu nyan ni usui ni.’” ³⁹ Waah len pu na aatataa le ye ke binib bi gaa u ki kii na, bi ga gaa Uwumbɔr Aafuur Nyaan. N-yoonn ngbaan Uwumbɔr aa nan kee tii binib Waafuur Nyaan; ba pu? waa nan kee yoor Yesu paacham.

Kinipaak ngbaan aah len Yesu aabɔr tɔb chee pu na

⁴⁰ Kinipaak ngbaan aah ŋun Yesu aah len pu na, le bibaa bui ke, “Uja ngbaan sil ye Uwumbɔr Aabɔnabr na la.”

⁴¹ Bibaa mu bui ke u ye Kristo u ga gaa binib lii na la.

Biken mu bui ke, “Waa ye, ke Kristo aan nyan ni Galilee aatiŋ ni. ⁴² Uwumbɔr Aagbaŋ len ke u ga li ye tiyaaja David aayaabil, ki ga nyan ni Betlehem aatiŋ ni, kitiŋ ki ye David do na.” ⁴³ Kinipaak ngbaan mək aamɔi nan bi ibaabaa la le Yesu aabɔr pu. ⁴⁴ Bibaa mu nan ban bi chuu u mpɔɔn. Ubaa mu aa ŋa u nibaa.

Juu yaab aaninkpiib aah kaa gaa Yesu ki kii pu na

⁴⁵ Uwumbɔr aatotoorninkpiib ni Farisii yaab aah tun bitutum ke bi ti chuu ni Yesu na, le bitutum ngbaan gir ni bi chee. Le bi baa bi, “Ba ŋa naa chuu ni u?”

⁴⁶ Le bi bui bi, “Unii ubaa aa kee len ke waah len pu na.”

⁴⁷ Le Farisii yaab na baa bi, “U ŋmann ni mu la aa?”

⁴⁸ Timi Farisii yaab ni nimi aaninkpiib ponn ni ubaa gaa u ki kii ii? ⁴⁹ Kinipaak bi kaa nyi Uwumbɔr aakaal na ma kan, tibɔbir bi bi pu la.”

⁵⁰ Nikodemus u nan buen Yesu chee kinyeek na, u mu nan ye Farisii yaab ponn ni ubaa, le ki baa bi, ⁵¹ “Timi

aakaal aah dii pu na, ti ga ŋmaa bii unii kaa puen jin u tibər ki bee waah tun pu na aa?”

⁵² Le Farisii yaab na baa u, “Aa mu nyan ni Galilee aatiŋ ni la aa? Aa yaa karn Uwumbər Aagbaŋ ni kan, aa ga bee ke Uwumbər aabənaabr ubaa aa nyan ni nima.”

[⁵³ Le bi məmək kun.

8

Upii u ŋa kidagook na

¹ Yesu nan buen lijoor libaa paab, bi yin li ke Olif aasui aajool. ² Le ki woln kitaak kichakpinaanyeeke ni, le u gir buen Uwumbər Aadichal ni. Le kinipaak kuun u chee, le u kal ki tuk bi Uwumbər aabər. ³ Le Uwumbər aakaal aaməmək ni Farisii yaab joo ni upii u bi pii u, u bi ŋani kidagook na, le ki di u siin kinipaak ngbaan aanimbiin ni, ⁴ ki bui Yesu, “Uməməkr, upii wee bi ŋani kidagook, le bi pii u. ⁵ Moses aakaal len ke unii yaa ŋa kina kan, bi yur u ŋitakpal ki ku u, tə, aa len waabər kinye?” ⁶ Baah baa Yesu kina na, bi nan bi təŋni u ke bi kan waataani aan ki galn u. Le u boon ki joo ŋanbil ŋmee kitij.

⁷ Bi nan beenin baa u, le u yaar ki bui bi, “Ni ponn ni u kaa kpa taani na kan, u puen mee upii wee litakpal,” ⁸ ki ki boon ki joo ŋanbil ki ŋmee kitij. ⁹ Baah ŋun u len kina na, le bi məmək bolni ubaabaa; [ba pu? baalandak galn bi]. U ye uninkpel na puen boln siir, le bi məmək bolni ubaabaa, ki ti cha upii ngbaan si Yesu aanimbiin ni. ¹⁰ Le Yesu yaar ki baa u, “Upii, bi bi la chee? Ubaa aa galn si ii?”

¹¹ Le u bui u, “Ndindaan, ubaa aa galn mi.”

Le Yesu bui u, “M mu aan galn si. Li cha, ki taa ki tun titunwanbir.”]

Yesu le ye dulnyaa ni aawiihn

¹² Yesu nan ki len kinipaak ngbaan chee ki bui bi, “Min le ye dulnyaa ni aawiihn ki wolni binib aanimbiil. Unii

umək dii mi na aan li bi mbombɔɔn ni. U ga li kpa limɔfal, ki ga li bi nwiihn ni.”

¹³ Waah len kina na, le Farisii yaab bui u, “Aa ji seeraa ki tii aabaa la. Saaseeraa aa ye mbamɔn.”

¹⁴ Le u bui bi, “M yaa ji seeraa ki tii mbaa kan, maaseeraa ye mbamɔn; ba pu? m nyi maah nyan ni nin chee na, ki nyi maah cha nin chee na mu. Nimi le aa nyi maah nyan ni nin chee na, kaa nyi maah cha nin chee na mu. ¹⁵ Ni len maabɔr binibɔm aah len tibɔr pu na la. Maa len unii ubaa aabɔr. ¹⁶ M yaa len binib aabɔr kan, m len mbamɔn la; ba pu? naa ye min baanja le len baabɔr, m ni Uwumbɔr u tun ni mi na le len. ¹⁷ Nimi aakaal ponn ni, ni ŋmee ke binib bilee yaa ji seeraa ki len tibɔbaan kan, baaseeraa ye mbamɔn la. ¹⁸ M ji seeraa ki tii mbaa la. Nte u tun ni mi na mu ji seeraa ki tii mi.”

¹⁹ Le bi baa u, “Aate bi la?”

Le u bui bi, “Naa nyi mi, kaa nyi Nte mu. Ni yaa ba nyi mi kan, ni ba ga li nyi Nte mu.”

²⁰ Waah len kina na, u nan bi Uwumbɔr Aadichal ni, baah tii Uwumbɔr ŋimombil nin chee na. Le ubaa aa chuu u; ba pu? waayoonn aa kee fuu.

Yesu aah sur Juu yaab pu na

²¹ Le u ki tuk bi, “M ga buen nibaa chee. Ni ga ban mi, kaan kan mi, ki ga nan kpo; le Uwumbɔr aan di cha pinn nimi. Maah cha nin chee na, naan ŋmaa buen nima chee.”

²² Le Juu yaab baa tɔb, “U ga ku ubaa la aa? U len ke waah cha nin chee na, taan ŋmaa buen nima chee.”

²³ Le u bui bi, “Ni nyan ni taab, le m ma nyan ni paacham. Ni ye kitij pu yaab la. Maa ye kitij pu yoo.

²⁴ Nima le cha m tuk nimi ke ni ga kpo, le Uwumbɔr aan di cha pinn nimi; ba pu? ni yaa kaa gaa mi ki kii ke m ye maah tuk nimi pu na kan, ni ga kpo, le Uwumbɔr aan di cha pinn nimi.”

²⁵ Le bi baa u, “Aa ye ηma?”

Le u bui bi, “Maah tuk nimi n-yoonn məmək pu na, m ye kina la. ²⁶ M ga ηmaa len tibər sakpenn ti ga bii nimi na. U tun ni mi na ye ubaməndaan la. Le m ηun waah len pu na, ki tuk dulnyaa ni aanib.”

²⁷ Yesu aah len kina na, baa bee ke u len Ute Uwumbər aabər la. ²⁸ Nima pu le u bui bi, “Ni yaa nan yoor min Unibən Aabo kitij paacham kan, ni ga bee ke m ye maah ye u na. Ni ga bee ke maa tun nibaa mbaa pu. M len Nte Uwumbər aah tuk mi pu na la. ²⁹ U tun ni mi na bi m chee la. Waa cha m bi mbaa; ba pu? n-yoonn məmək m tun lituln li piir usui na la.”

³⁰ Yesu aah len kina na, le binib pam gaa u ki kii.

Titunwanbir aah chuu binib tinaagbiir pu na

³¹ Le u tuk Juu yaab bi gaa u ki kii na, “Ni yaa beenin joo maaməbon kan, ni sil ye maadidiliib la. ³² Le ni ga li beer tibəbamənn. Tibəbamənn tee le ga nya nimi tinaagbiir ni.”

³³ Le bi bui u, “Ti ye Abraham aayaabitiib la. Ubaa aa kee chuu timi tinaagbiir. Ba ηa aa bui ke ti ga nya tinaagbiir ni?”

³⁴ Le u bui bi, “M tuk nimi mbamən la, unii umək tun titunwanbir na kan, u ye titunwanbir aanaagbiija la. ³⁵ Unaagbiija aan li bi udindaan do n-yoonn məmək. Udindaan aajapəon ma ga li bi n-yoonn məmək. ³⁶ Nima pu na, min Uwumbər Aajapəon yaa nyan nimi tinaagbiir ni kan, ni ga sil nya tinaagbiir ni. ³⁷ M nyi ke ni ye Abraham aayaabitiib, le ki tee ban ni ku mi. Ni yii maaliin la. Nima le cha ni ban ni ku mi. ³⁸ M tuk nimi maah kan Nte Uwumbər chee pu na la. Ni mu ηani naah ηun nite chee pu na la.”

³⁹ Le bi bui u, “Tite le ye Abraham.”

Le u bui bi, “Ni yaa ba ye Abraham aabibamɔm kan, ni ba ga tun waah nan tun pu na. ⁴⁰ M ɲun tibɔbamɔnn Uwumbɔr chee, le ki tuk nimi. Le ni ban ni ku mi. Abraham aa nan ɲani kina. ⁴¹ Ni ɲani ke nite aah ɲani pu na la.”

Le bi bui u, “Taa ye mbɔnbim. Tite ye ubaa la. Uma le ye Uwumbɔr.”

⁴² Le u bui bi, “Nite yaa ba sil ye Uwumbɔr kan, ni ba ga li gee mi; ba pu? m nyan ni u chee le ki dan do. Maa dan mbaa pu. Uma le tun ni mi. ⁴³ Ba ɲa naa bee maah len pu na aatataa? Ni ye ke naa gee ke ni ɲun maaliin la. ⁴⁴ Kinimbɔɲ aabim le ye nimi, kima le ye nite. Le ni ban ni li ɲani kaah gee pu na. Dulnyaa aah nan piin buyoonn ki nan saa dandana na, ki ye unukur la. Kaa len ibamɔn. Mbamɔn aa bi ki ni. Ki yaa len inyamɔn kan, ki len tibɔr ti bi ki ni na la. Ki ye unyamɔndaan la. Kima le naan inyamɔn. ⁴⁵ M ma len ibamɔn la. Nima le cha naa pak maaliin. ⁴⁶ Ni ponn ni, ɲma ga ɲmaa mɔk maatunwanbir? M len ibamɔn la. Ba ɲa naa pak maah len pu na? ⁴⁷ Unii umɔk ye Uwumbɔr yoo na kan, uma le ɲun waaliin. Nimi le aa ɲun waaliin. Ba pu? Naa ye waanib. Nima le cha naa ɲun waaliin.”

Unii umɔk kii Yesu aabɔr na aan kpo

⁴⁸ Le bi bui u, “Taah len ke aa ye Samaria aatiɲ aanii ki kpa kinimbɔɲ na, ti len mbamɔn la.”

⁴⁹ Le u bui bi, “Maa kpa kinimbɔɲ. M nyuɲ Nte Uwumbɔr la. Le ni sii mi. ⁵⁰ Min le aa nyuɲni mbaa; Uwumbɔr le nyuɲni mi. Uma le ga ji binib tibɔr. ⁵¹ M tuk nimi mbamɔn la, unii yaa joo maaliin kan, waan kpo.”

⁵² Le bi bui u, “Dandana wee ti bee ke aa kpa kinimbɔɲ la. Tiyaaja Abraham nan kpo. Uwumbɔr aabɔnabtiib mu nan kpo, le aa len ke unii yaa joo saaliin kan, waan kpo.”

⁵³ Aa jer tiyaaja Abraham la aa? U nan kpo. Uwumbør aabonabtiib mu nan kpo. Aa len ke aa ye ŋma?”

⁵⁴ Le u bui bi, “M yaa nyuŋni mbaa kan, ni ye fam la; Nte le nyuŋni mi. Uma le ni len ke u ye nimi Aawumbør. ⁵⁵ Le naa nyi u. Min le nyi u. M yaa len ke maa nyi u kan, m ga li ye unyamondaan la, ke naah ye binyamondam pu na. M sil nyi u, ki joo waaliin. ⁵⁶ Niyaaaja Abraham nan mæoni; ba pu? u ga nan kan buyoonn m ga dan na. Waah sil kan n-yoonn mue na, nima le u nan kpa mpopiin.”

⁵⁷ Le bi baa u, “Saa ye ŋibin piŋmu aanii, ki bui ke aa nyi Abraham aa?”

⁵⁸ Le u bui bi, “M tuk nimi mbamøn la, baah kaa nan kee ma Abraham buyoonn na, m nan bi.”

⁵⁹ Le bi yoor ŋitakpal bi ti mae u. Le u miln ki nyan Uwumbør Aadichal ni.

9

Yesu aah likr ujoon aanimbil pu na

¹ Waah chuun cha na, le u kan ujoon ubaa. Baah ma u na, u nan ye ujoon la. ² Le Yesu aadidiliib baa u, “Umomækr, uja ngbaan le tun titunwanbir, aan ute ni una le tun, aan bi ma u ujoon.”

³ Le Yesu bui bi, “Naa ye uja ngbaan aatunwanbir pu, ki mu aa ye ute, bee una aatunwanbir pu. U ye ujoon aan binib kan Uwumbør aah ga tun lijnjiir aatuln pu ki tii u na.

⁴ Ni ŋan ke ti tun Uwumbør u tun ni mi na aatuln nwiihn aah laa bi pu na; mbombæon choo, le ubaa aan ki ŋmaa tun. ⁵ Maah laa bi dulnyaa ni na, m ye dulnyaa ni aawiihn ki wolni binib aanimbil la.”

⁶ Waah len kina ki ti doo na, le u tii timæotan lii kitij, ki di uŋaal lee, le ni ŋa titan, le ki di pol ujoon ngbaan aanimbil, ⁷ ki bui u, “Li cha ki ti finn aanimbil nnyunbun mu bi yin mu ke Siloam na ni.” Siloam aatataa le ye ke “Bi

tun u.” Le ujoon ngbaan buen ti finn unimbil, le unimbil likr, le u gir ni.

⁸ Le udoyaab, ni binib bi nyi ke u ye uwanmeer na baa tɔb, “Naa ye uja wee le nan ka ki mee na aa?”

⁹ Bibaa bui ke u ye. Biken mu bui ke bi naahn la, waa ye. Le uma ubaa bui ke u ye.

¹⁰ Le bi baa u, “Aa ŋa kinye aan ki likr?”

¹¹ Le u bui bi, “Uja u bi yin u ke Yesu na, uma le nan di titan pɔl nnimbil, le ki bui mi ke m li cha Siloam aanyunbun ni ki ti finn nnimbil. Le m buen ti finn, le nnimbil likr.”

¹² Le bi baa u, “U bi la chee?”

Le u bui bi, “Maa nyi.”

Farisii yaab baa u waah ŋa pu aan ki likr na

¹³ Le bi di u buen Farisii yaab chee. ¹⁴ Bundaln Yesu ŋa titan ki likr unimbil na nan ye Juu yaab aakpaakool daal la.

¹⁵ Le Farisii yaab baa uja u nan ye ujoon na, “Aa ŋa kinye aan ki ti likr?” Le u bui bi, “U di titan le pɔl nnimbil, le m finn, le nnimbil likr.”

¹⁶ Le Farisii yaab bibaa bui ke, “Uja ngbaan aa joo likpaakool daal aakaal, nima le mɔk ke waa nyan ni Uwumbɔr chee.”

Le biken mu bui ke, “Unii yaa ye utunwanbirdaan kan, u ga ŋa kinye ki tun lijnjiir aatuln ke waah tun pu na?” Le bi mɔmɔk aamoɪ nan bi ibaabaa.

¹⁷ Le bi ki baa uja u nan ye ujoon na, “Waah likr aanimbil na, aa len waabɔr kinye?”

Le u bui bi, “U ye Uwumbɔr aabɔnabr la.”

¹⁸ Le baa pak ke u nan ye ujoon le ki likr. Le bi yin ni ute ni una, ¹⁹ ki nan baa bi, “Nijapɔɔn le na aa? Naah ma u na, u ye ujoon la aa? tɔ, u ŋa kinye ki likr dandana wee?”

²⁰ Le ute ni una bui bi, “Ti nyi ke tijapɔɔn ye. Taah nan ma u na, u ye ujoon la. ²¹ Ti mu aa nyi waah ŋa pu ki likr

dandana wee na, ki mu aa nyi udaan u likr unimbil na. U mu aa ki ye ubo. Baa u man. U ga tuk nimi waabər.”
²² Budabu cha bi len kina na le ye ke bi san Juu yaab aaninkpiib ijawaan; ba pu? Juu yaab aaninkpiib nan puun len ke unii yaa bui ke Yesu le ye Kristo u ga gaa binib lii na kan, bi ga nyan udaan mmeen aadiik ni. ²³ Nima le ute ni una bui ke, “Waa ki ye ubo. Baa u man.”

²⁴ Le Farisii yaab ki yin uja u nan ye ujoon na, le ki nan bui u, “Nyuy Uwumbər. Ti nyi ke uja ngbaan le ye titunwanbirdaan.”

²⁵ Le u bui bi, “Maan ηmaa bee ke u ye titunwanbirdaan, bee waa ye. Maah nyi ni na le ye ke m nan ye ujoon la. Dandana wee nnimbil likr a.”

²⁶ Le bi baa u, “U ηa kinye aan ki likr aanimbil?”

²⁷ Le u bui bi, “Dandana wee le m tuk nimi. Le naa gee ke ni ηun. Ba pu ni ban ke m ki gir tuk nimi? Ni mu ban ke ni ηa waadidiliib la aa?”

²⁸ Waah len kina na, le bi sii u, ki bui u, “Aa ye waadidir la. Tima kan, ti ye Moses aadidiliib la. ²⁹ Ti nyi ke Uwumbər nan len Moses chee tibər. Uja ngbaan ma kan, taa nyi waah nyan nin chee na.”

³⁰ Le u bui bi, “U likr nnimbil la. Le naa nyi waah nyan nin chee na. Ni gar mi pam. ³¹ Ti nyi ke Uwumbər aan ηun titunwanbirdam aameen. Unii yaa dii Uwumbər ki ηa Uwumbər aageehn kan, uma le Uwumbər ga ηun waameen. ³² Dulnyaa aah piin ki nan saa din na, baa kee ηun ke unii likr unii u bi ma u ijoon ni na aanimbil. ³³ Uja ngbaan yaa kaa nyan ni Uwumbər chee kan, waa ba ga ηmaa ηa nibaa.”

³⁴ Le bi bui u, “Bi ma si aa ye titunwanbirdaan la. Aa ye ηma ki mək timi?” le ki jenn nyan u mmeen aadiik ni.

Yesu aah wolni binib aanimbil pu na

³⁵ Yesu nan n̄un ke bi nyan u. Le u ti kan u, le ki baa u, “Aa gaa Uwumbɔr Aajapɔɔn ki kii ii?”

³⁶ Le u baa u, “Ndindaan, n̄ma ye Uwumbɔr Aajapɔɔn? Tuk mi aan m gaa u ki kii.”

³⁷ Le Yesu bui u, “Aa waa u. Uma le len aa chee tibɔr na.”

³⁸ Le u bui u, “Ndindaan, m gaa si ki kii,” le ki gbaan unimbiin ni, ki pak u.

³⁹ Le Yesu bui ke, “M dan dulnyaa wee ni, m nan ji binib tibɔr, ki woln binib bi aanimbiil aa woln na aanimbiil, ki jɔb binib bi aanimbiil woln na aanimbiil.”

⁴⁰ Le Farisii yaab bi bi u chee na n̄un waah len pu na, le ki baa u, “Ti mu aanimbiil aa woln aa?”

⁴¹ Le u bui bi, “Ninimbiil yaa kaa ba woln kan, naa ba ga li kpa ngalm. Le ni len ke ninimbiil woln, nima pu le ni kpa ngalm.”

10

Ipiih aabɔkpuŋ aayataŋakl

¹ “M tuk nimi mbamɔn la, unii u loon ki koo ipiih aabɔkpuŋ ni, kaa dii mbisamɔb na, u ye unaayuk la, ki ga peel ipiih mpɔɔn. ² Unii u dii mbisamɔb koo ni na, uma le ye upihdaan. ³ Unii u kii mbisamɔb na ga piir tii u. Le ipiih n̄un waaneel. U yin uma ubaa aapiih aayimbiil, le i nyan ni. ⁴ U yaa nyan waapiih mɔmɔk kan, le u loln nsan, le i paa u pu; ba pu? i nyi waaneel. ⁵ Yaan dii uniyayan. I ga san u chee; ba pu? yaa nyi waaneel.”

⁶ Yesu n̄ak bi liyataŋakl ngbaan, le baa bee laatataa.

Yesu aah ye upihdaanyaana pu na

⁷ Baah kaa bee liyataŋakl ngbaan aatataa na, le u ki bui bi, “M tuk nimi mbamɔn la, min le ye ipiih aabɔkpuŋ aabisamɔb. ⁸ Binib bimɔk puen mi ki dan na, bi nan ye binaayukb la, ki nan ban bi peel ipiih mpɔɔn. Ipiih aa nan pel baaneel. ⁹ Min le ye Uwumbɔr aanaan ni aabisamɔb.

Unii yaa dii mi ki koo ni kan, u ga ηmar, ki ga koo ki nya ki gir koo, ki ga kan timosoon la.* ¹⁰ Unaayuk yaa dan kan, u ban ke u su ipiih, ki ku i, ki bii i la. M dan m nan tii binib limofal li kaa kpa ndoon na la.

¹¹ “Min le ye upihdaanyaana. Upihdaanyaana ga ηmaa kpo waapiih pu. ¹² Unii u kpa ipiih ηimombil pu, kaa ye upihdaan na, u yaa kan lisapol choo kan, u ga san cha i. Lisapol ga chur i, ki cha i yaa. ¹³ U kpa ipiih ηimombil pu la. Utafal aa bi i ni. Nima le cha u san cha i. ¹⁴ Min le ye upihdaanyaana na, ki nyi maapiih. Le maapiih mu nyi mi, ¹⁵ ke Nte Uwumbor aah nyi mi pu na, kina le m mu nyi u. Le m ga kpo maapiih pu; ba pu? m ye upihdaanyaana na la. ¹⁶ M kpa ipiih iken i kaa ye kibokpuη kee ponn ni aapiih na. M ga li joo ni i mu. Le i ga ηun maaneel. I mēmok ga ηa ipihbaan la, ki ga li kpa upihdaan ubaa la.

¹⁷ “M ga di maamofal bil maanib pu, ki ga fikr nkun ni. Nima le cha Nte Uwumbor gee mi. ¹⁸ Ubaa aan nyan maamofal m chee. M ga di li bil maageehn pu la. M kpa mpōon ke m di li bil, ki kpa mpōon ke m ki yoor li. Nte Uwumbor le tuk mi ke m ηa kina.”

¹⁹ Yesu aah len kina ki ti doo na, le Juu yaab aamoi bi ibaabaa. ²⁰ Bi ponn ni pam nan bui ke, “Tiyayaar le joo u. U waar la. Ba ηa ni pel waah len pu na?”

²¹ Le biken mu len ke waah len pu na, naa ye unii u tiyayaar joo u na aaliin, ke unii u tiyayaar joo u na aan ηmaa likr bijoom aanibil.

Juu yaab aah yii Yesu pu na

²² N-yoonn ngbaan le Juu yaab ji njim Jerusalem ponn ni, ki teer baah nan toor Uwumbor Aadichal buyoonn na. Ni nan ye kakab aayoonn la. ²³ Le Yesu nan bi chuun

---

* 10:9 : Naatataa le ye ke binib bi dii Yesu na kan lifuur ni limofal aajikaar.

Solomonn aakaakpaak ki bi Uwumbør Aadichal ni na ni. ²⁴ Le Juu yaab kuun ki si gob u, le ki baa u, “Aa ga cha ti li joo beeni ni yunn aa? Aa yaa ye Kristo u ga gaa timi lii na kan, tuk timi mbamøn.”

²⁵ Le u bui bi, “M nan tuk nimi, le naa pak maah len pu na. M tun lituln Nte Uwumbør aayimbil pu. Lituln ngbaan le mæk maah ye udaan u na. ²⁶ Nimi, naa ye maanib. Nima le cha naa pak maah len pu na. ²⁷ Maanib ηun maaneel, le m nyi bi, le bi dii mi. ²⁸ M tii maanib limofal li kaa kpa ndoon na. Baan kpo, ubaa mu aan ηmaa nyan bi ηηaal ni. ²⁹ Nte Uwumbør u di bi tii mi na aapɔɔn jer mpɔɔn mɔmæk. Ubaa aan ηmaa nyan bi uma Uwumbør aajaal ni. ³⁰ M ni Nte Uwumbør ye unibaan la.”

³¹ Waah len kina na, le Juu yaab ki yoor ηitakpal bi ti mae u. ³² Le u bui bi, “M tun litunyaan pam Nte Uwumbør aapɔɔn pu ninimbil ni. Lilatuln pu ni ban ni mae mi ηitakpal?”

³³ Le Juu yaab bui u, “Naa ye litunyaan pu le cha ti ban ti mae si ηitakpal. Aa sii Uwumbør la. Aa po ye unibøn, le ki len ke aa ye Uwumbør la.”

³⁴ Le u bui bi, “Ni ηmee nimi aakaal ponn ni ke Uwumbør len ke, ‘Ni ye maabim la.’ Ubaa aan ηmaa ηa Uwumbør aaliin yɔli. ³⁵ Waah di waaliin ηa binib bi aajaal ni na, u bui ke bi ye waabim. ³⁶ M ma kan, Uwumbør nyan mi ki tun ni mi dulnyaa wee ni, le maah len ke m ye Ujapɔɔn na, ni bui ke m sii u uu? ³⁷ M yaa kaa tun Nte Uwumbør aatuln kan, ni taa pak maah len pu na. ³⁸ Ni yaa kaa pak maah len pu na kan, ni gaa mi ki kii Uwumbør aatuln li m tun na pu, aan ki bee mbamøm ke Nte Uwumbør bi m ni, m mu bi u ni.”

³⁹ Waah len kina na, le bi ki ban bi chuu u mpɔɔn, le u miln bi chee.

⁴⁰ Le u ki puur JǾðdann aamǾðdapuul, le ki ti fuu nin chee JǾnn nan muin binib nnyun ni njan na, ki nan bi nima. ⁴¹ Le kinipaak dan u chee, ki nan bui ke, “JǾnn aa nan tun lijnjiir aatuln; tǾ, u mu aah len uja wee aabǾr ti na mǾmǾk gbii.” ⁴² Le binib gaa u ki kii nima chee, ki wiir.

11

Lasarus aah nan kpo pu na

¹ TǾ, uja ubaa nan bi, le ki bun, bi nan yin u ke Lasarus. U ni uninkpatiib Mari ni Mata nan bi kitij kibaa ni, bi yin ki ke Betani. ² Mari ngbaan le ye upii u nan di tulalee kpir Tidindaan aataa pu, ki di waayikpir per na. Uma le aaninja Lasarus nan bun. ³ Waah bun na, le uninkpatiib tun unii u ti tuk Yesu, “Tidindaan, unii u aa gee u na bun.”

⁴ Yesu aah n̄un kina na, le u bui ke, “Iween ngbaan aadoon aan li ye nkun. Yaadoon le ga cha binib nyuŋ UwumbǾr aan ki nyuŋ min UjapǾon mu.”

⁵ TǾ, Yesu nan gee Mata, ni unaal, ni Lasarus. ⁶ Waah n̄un ke u bun na, le u gaar waah bi nin chee na iwiin ilee. ⁷ Iwiin ilee ngbaan aah jer na, le u bui waadidiliib, “Cha ti ki gir buen Judea aatiŋ ni man.”

⁸ Le waadidiliib baa u, “UmǾmǾkr, naa ye dandana le Juu yaab ban bi mae si n̄itakpal nima aa? Le aa ki ban aa gir buen nima aa?”

⁹ Le u baa bi, “Nwiin mubaa aa ye tikur kipiik ni tilee ee? Unii yaa chuun nwiin pu kan, waan gbeer ki lir; ba pu? dulnyaa ni aawiihn le cha u waa. ¹⁰ Unii mu yaa chuun kinyeek kan, u ga gbeer ki lir; ba pu? nwiin aa ki bi u chee.” ¹¹ Yesu aah len kina ki ti doo na, le u ki len ke, “Tijo Lasarus dǾ geen. M cha m ti finn u la.”

¹² Le waadidiliib bui u, “Tidindaan, u yaa geen le kan, u ga pǾok.”

¹³ Yesu mu aah len pu na le ye ke u kpo a. Waadidiliib ma nyi ke waah len pu na le ye ke u do geen ngeenbamom la. ¹⁴ Nima le Yesu nin tuk bi chob chob, “Lasarus kpo a. ¹⁵ Ni na mi mpopiin maah kaa nan bi u chee aan u kpo na; ba pu? nima le ga cha ni moo gaa mi ki kii. Cha ti li cha u chee man.”

¹⁶ Le waadidiliib ponn ni ubaa, u bi yin u ke Tomas ki ki yin u ke Kijaan* na le bui biken, “Cha ti mu dii u man, bi yaa ti ku u kan, ti mu kpo u chee.”

U fikr binib nkun ni na le ye Yesu

¹⁷ Le bi buen. Yesu aah ti fuu Betani aatiŋ ni na, le bi bui u, “Taah sub Lasarus na, iwiin inaa le na.” ¹⁸ Jerusalem ni Betani aa daa tob, naa pii mal bilee. ¹⁹ Juu yaab pam le nan nyan nima, ki dan Mata ni Mari chee, bi nan soŋ bisui, bininja aah kpo pu na.

²⁰ Le Mata ŋun ke Yesu choo, le u tooh u nsan ni. Mari ma beenin ka kidiik ni. ²¹ Le Mata ti bui Yesu, “Ndindaan, aa yaa ba bi do kan, nninja aa ba ga kpo. ²² Dandana wee mu, m nyi ke aa yaa mee Uwumbor tiwan nimok pu na kan, u ga tii si.”

²³ Le Yesu bui u, “Aaninja ga fikr nkun ni.”

²⁴ Le Mata bui u, “M nyi ke u ga nan fikr nkun ni, kookoo aataadaal, bundaln binib momok ga fikr nkun ni na.”

²⁵ Le Yesu bui u, “U fikr binib nkun ni, ki tii bi limofal na le ye min. Unii umok gaa mi ki kii na, u yaa kpo kan, u ga li kpa limofal. ²⁶ Unii umok bi ki gaa mi ki kii na, waan kpo. Aa pak maah len pu na aa?”

²⁷ Le u kii ke, “Een, Ndindaan, m pak ke aa ye Uwumbor Aajapoon. Aa ye Kristo† u bi nan len ke u ga dan dulnyaa ni na.”

---

* 11:16 : Kijaan: Baaliin ni, bi yin u ke Didimus la. † 11:27 : Hiibru aaliin ni, bi yin Kristo ke Masiya. Naatataa le ye ke unii u ga gaa binib lii na.

Yesu aah wii pu na

²⁸ Mata aah len kina na, le u buen ti loon yin unaal Mari, le ki bui u, “Uməməkr fuu ni, ki yin si.”

²⁹ Mari aah ɲun kina na, le u kpaan fii mala, ki buen u chee; ³⁰ Yesu aa nan kee fuu ni kitij ni, u nan laa bi nsan ni, Mata aah tooh u nin chee na. ³¹ Juu yaab bi nan bi lidichal ni Mari chee ke bi sɔɲ usui na aah kan ke u kpaan fii nyan lipaal na, le bi mu fii paan u pu. Bi nan nyi ke u cha likaakul chee le u ti wii.

³² Le u ti fuu Yesu aah bi nin chee na. Waah kan u na, le u gbaan unimbiin ni, ki bui u, “Ndindaan, aa yaa ba bi do kan, nninja aa ba ga kpo.”

³³ Le Yesu kan ke u bi wii. Juu yaab bi mu dii u na, mu bi wii. Le usui bii. Le u fuur kaa lii u ponn ni, ³⁴ le ki baa bi, “Ni sub u la chee?”

Le bi bui u, “Ndindaan, dan nan lik.”

³⁵ Le Yesu wii. ³⁶ Le Juu yaab bui ke, “Lik waah gee u sakpen pu na.”

³⁷ Le bibaa mu bui ke, “Uja u likr ujoon aanimbil na, waa ba ga ɲmaa cha Lasarus taa kpo oo?”

Yesu aah fikr Lasarus nkun ni pu na

³⁸ Le Yesu ki fuur kaa lii u ponn ni, le ki ti fuu likaakul na chee. Ni nan ye kitakpadandɔ aakaakul la. Le litakpal lek mbisamɔb. ³⁹ Le u bui bi, “Chuu lekr litakpal na man.”

Mata, u ye uja u kpo na aaninkpan na nan bui u, “Ndindaan, waah kpo na, iwiin inaa din. Naah saa pu na, u ga li nuɲ a.”

⁴⁰ Le Yesu baa u, “Maa tuk si ke aa yaa gaa mi ki kii kan, aa ga kan Uwumbɔr aah kpa mpɔɔn pu na aa?” ⁴¹ Waah len kina na, le bi chuu lekr litakpal na. Le u waan lik paacham ki bui ke, “Nte Uwumbɔr, maah len aa chee pu na, aa ɲun la. Nima le m dooni si. ⁴² M nyi ke n-yoonn məmək aa ɲun maah len aa chee pu na. Kinipaak ki si do na pu, le m len

kina, ke bi pak ke sin le tun ni mi.” ⁴³ Waah len kina na, le u teen mpɔɔn pu, “Lasarus, nya ni.” ⁴⁴ Le utekpiir ngbaan fikr, ki nyan ni likaakul ni. Likekeln beenin poo uɲaal, ni utaa, ni unimbil wɔb. Le Yesu bui bi, “Chuu poor likekeln ngbaan man, ki cha u li cha.”

Baah kpokl ke bi ga ku Yesu pu na

(Matiu 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Tɔ, Juu yaab bi dii Mari ki kan Yesu aah tun lijnjiir aatun ngbaan pu na, bi ponn ni pam le nan gaa u ki kii.

⁴⁶ Bi ponn ni bibaa mu nan buen Farisii yaab chee ki ti tuk bi waah ɲa pu na. ⁴⁷ Farisii yaab aah ɲun kina na, le bi ni Uwumbɔr aatotoorninkpiib yin bibɔjirb aaninkpiib, le bi kuun ni bi chee. Le bi baa bi, “Ti ga ɲa kinye? Uja ngbaan tun lijnjiir aatun pam. ⁴⁸ Ti yaa cha u beenin ɲani kina kan, binib mɔmɔk ga gaa u ki kii, le Rom yaab ga dan nan bii timi aatiɲ, ki kuln timi aatimɔl aanib mɔmɔk.”

⁴⁹ Bi yin bi ponn ni ubaa ke Kayafas; uma le nan ye Uwumbɔr aatotoorninkpel libiln ngbaan; le u bui biken, “Naa nyi nibaa, ⁵⁰ kaa nyi ke ni ɲan ke uja ubaa kpo binib mɔmɔk pu, aan litimɔl ngbaan mɔmɔk taa kuln.” ⁵¹ Waah len pu na, naa ye ubaa pu le u len. U nan ye Uwumbɔr aatotoorninkpel le libiln ngbaan. Nima pu na, Uwumbɔr Aafuur Nyaan nan cha u len ke Yesu ga kpo litimɔl ngbaan aanib mɔmɔk pu. ⁵² Naa ye litimɔl ngbaan baanja pu le u ga kpo. U ga kpo ki kuun Uwumbɔr aanib bi yaa ki bi ɲipepel mɔmɔk ni na, ki kpaan bi ke bi ɲa unibaan.

⁵³ Uwumbɔr aatotoorninkpel ngbaan aah len kina na, liyaadaal ngbaan ki joo cha, bi nan kpokl baah ga ɲa pu ki ku Yesu na. ⁵⁴ Nima pu le Yesu aa nan ki chuun mpaan pu Juu yaab aatiɲ ni. U nan nyan nima ki buen kitirɲ kibaa ni, bi yin ki ke Efraim, le u ni waadidiliib ti bi nima. Kaa daa nteersakpiin chee.

⁵⁵ Tɔ, ni nan gur siib le Juu yaab ji njim mu bi yin mu ke Lakr-jer aajim na. † Njim aawiin aa nan kee fuu, le kinipaak nyan itingbaan ni ki buen Jerusalem, bi ti ɲa bibaa chain. ⁵⁶ Le bi ban Yesu. Baah si Uwumbɔr Aadichal ni na, le bi baa tɔb, “Ni dak kinye? U ga tee dan njim mue ni aan waan dan?” ⁵⁷ Le Uwumbɔr aatotoorninkpiib ni Farisii yaab nan bui bi ke unii ubaa yaa nyi waah bi nin chee na kan, u mɔk bi, aan bi buen ti chuu u.

12

*Upii ubaa aah nyuɲ Yesu pu na
(Matiu 26.6-13; Mak 14.3-9)*

¹ Tɔ, ni nan gur iwiin iloob le Juu yaab ji Lakr-jer aajim ngbaan, le Yesu buen Betani aatiɲ ni. Lasarus, u Yesu nan fikr u nkun ni na, mu nan bi nima. ² Le bi ɲa tijikaar ti ɲan na nima tii Yesu. Mata nan yoor tijikaar ngbaan siin bi. Lasarus nan ye binib bi nan ji Yesu chee tijikaar na ponn ni ubaa. ³ Le Mari yoor tulalee u kpa kidaak sakpen na kpalba ubaa, ki di ɲmir Yesu aataa, ki di uyikpir per utaa. Tulalee ngbaan aah nu mɔ na, waabaam gaa kidiik ni. Bi yin tulalee ngbaan ke naad. ⁴ Le Yesu aadidiliib ponn ni ubaa, bi yin u ke Judas Iskariot, u ga nan kooh Yesu na, baa ke, ⁵ “Ba ɲa baa di tulalee ngbaan kooh ki kan ɲimombil ɲi ɲeer iwiin ikui itaa aapal ki di tii bigiim?” ⁶ Judas aatafal aa nan bi bigiim ni. U nan ye unaayuk la, ki nan ye unii u joo ɲimombil aataakɔr na, ki su baah di ɲimombil ɲi ɲa li ponn ni na. Nima le cha u len kina.

⁷ Le Yesu bui Judas, “Di cha Mari. U joo tulalee wee u toor mi kiir maasub daal la. ⁸ Bigiim ga li bi ni chee n-yoonn mɔmɔk. Mma aan li bi ni chee n-yoonn mɔmɔk.”

---

† 11:55 : Israel yaab nan ji Lakr-jer aajim ke bi teer buyoonn Uwumbɔr nan nyan bi tinaagbiir ni, Ijpt aatiɲ ni na. Lik Nnyam 12.1-27.

Baah kpokl ke bi ga ku Lasarus pu na

⁹ Tɔ, Juu yaab pam nan n̄un ke Yesu bi Betani aatiŋ ni, le ki choo u chee. Naa ye Yesu baanja pu le bi dan. Bi nan ban bi kan Lasarus, u Yesu nan fikr u nkun ni na mu. ¹⁰ Nima pu le Uwumbɔr aatotoorninkpiib kpokl ke bi ga ku Lasarus mu; ¹¹ ba pu? u pu le Juu yaab pam gaa Yesu ki kii, kaa ki dii bima Uwumbɔr aatotoorninkpiib.

Jerusalem aanib aah nyuy Yesu pu na

(Matiu 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Ki woln kitaak le kinipaak ki bi Jerusalem ke bi ti ji njim na n̄un ke Yesu choo. ¹³ Le bi yoor tibɔkpafar ki ti tooh u nsan ni, le ki tar, “Hosiana,* Uwumbɔr ŋa tinyoor ŋa unii u choo waayimbil ni na pu. Uwumbɔr ŋa tinyoor ŋa Israel yaab Aabɔrkpaan pu.”†

¹⁴ Le Yesu kan ubonsal ki diŋ u pu ke Uwumbɔr Aagbaŋ aah len pu na ke,

¹⁵ “Sionn aatiŋ aanib, taa san ijawaan man.

Lik man, nimi Aabɔrkpaan choo

ki dik ubon u laa diin na pu.”

¹⁶ Kinipaak ngbaan aah tooh Yesu nsan pu kina na, n-yoonn ngbaan le waadidiliib aa bee naatataa. Uwumbɔr aah yoor Yesu paacham na, n-yoonn ngbaan le bi teer ke ni ŋmee Uwumbɔr Aagbaŋ ni ke bi ga ŋa u kina, le ki teer kinipaak ngbaan aah nan ŋa u pu na.

¹⁷ Kinipaak ki nan bi Yesu chee bundaln u yin Lasarus ke u nyan likaakul ni ki fikr u nkun ni na le nan mooni tibɔr ngbaan. ¹⁸ Le binib pam n̄un waah tun lijnjiir aatuln ngbaan pu na. Nima le cha bi tooh u nsan ni. ¹⁹ Farisii yaab aah kan kina na, le bi bui tɔb, “Ni kan aa? Taa ki kpa tinyoor tibaa. Dulnyaa ni aanib mɔmɔk dii uma la.”

---

* 12:13 : Hosiana aatataa le ye ke “Gaa timi lii.” † 12:13 : Lik Ilahn 118.25, 26.

Griik yaab bibaa aah ban Yesu pu na

²⁰ Binib bi dan Jerusalem bi nan ji njim ngbaan ki doon Uwumbør na, bi ponn ni bibaa nan ye Griik yaab. ²¹ Le bi dan Filip chee. Filip nan ye Betseda aatiŋ ki bi Galilee aatiŋ ni na aanii la. Le bi bui u, “Uninkpel, ti ban ti kan Yesu.”

²² Le Filip buen ti tuk Andru. Le bi mòmøk bilee buen ti tuk Yesu. ²³ Le u bui bi, “Buyoonn Uwumbør ga yoor min Unibøn Aabo paacham na fuu ni a. ²⁴ M tuk nimi mbamøn la, bi yaa di lidibil libaa bun kan, li ga kpo le ki nin ŋa tijikaar sakpen; bi yaa kaa di li bun kan, laan kpo, ki mu aan ŋa tijikaar, li ga li ye libil libaa la. ²⁵ Unii umøk gee waaməfal ki jer min Yesu na, waaməfal ga bee yəli la. Unii umøk gee min ki jer waaməfal dulnyaa wee ni na, u ga li kpa liməfal li kaa kpa ndoon na, kaan bee yəli. ²⁶ Unii yaa ban ke u tun lituln tii mi kan, udaan li dii mi. Maah bi nin chee na, maatutunn mu ga li bi nima. Unii yaa tun lituln tii mi kan, Nte Uwumbør ga nyuŋ udaan.”

Yesu aah len waakun aabør pu na

²⁷ “Dandana, nsui bii sakpen a. M ga len kinye? M ga len ke, ‘Nte, nyan mi falaa u choo na ni ii?’ Maan len kina; ba pu? ŋitaa ŋi pu m dan dulnyaa wee ni na le ye ke m ji falaa ngbaan. ²⁸ Nte, cha binib nyuŋ si.”

Waah len kina na, le nneel nyan ni paacham ki len ke, “M cha bi nyuŋ mi, ki ga ki cha bi nyuŋ mi.”

²⁹ Kinipaak ki si u chee ki ŋun nneel ngbaan pu na, bi ponn ni bibaa nan bui ke utaal le gbenni, biken mu bui ke Uwumbør aatuun le len u chee.

³⁰ Le u bui bi, “Nneel ngbaan aa len m chee min baanja pu la. Mu len ni mu pu la. ³¹ Dandana wee, Uwumbør ga ji dulnyaa wee ni aanib tibør, ki ga jenn nyan kinimbørŋ ki ye dulnyaa aanib aayidaan na, ki ŋa ki yəli. ³² Bi yaa yoor mi

kitinj paacham kan, m ga daa foor binib məmök dan mbaa chee.”³³ U nan len kina ke bi bee waah ga kpo pu na.

³⁴ Le kinipaak ngbaan bui u, “Ti njun Uwumbər Aagban len ke Kristo u ga gaa timi lii na ga li bi n-yoonn məmök. Aa ɲa kinye ki len ke bi ga yoor Unibən Aabo kitinj paacham? ɲma ye Unibən Aabo ngbaan?”

³⁵ Le u bui bi, “Min u ye nwiihn na, maan ki li bi nikaasisik ni, ni yunn. Dii nwiihn mu aah laa bi pu na man, aan mbombəon taa pii nimi. Unii umök chuun mbombəon ni na kan, waa nyi waah cha niwəb na. ³⁶ Buyoonn min u ye nwiihn na laa bi ni chee na, gaa mi ki kii man, aan ki ɲa nwiihn ni aabim.”

Juu yaab aah kaa gaa Yesu ki kii pu na

Yesu aah len kina na, le u nyan nima ki bər ke bi taa ki kan u. ³⁷ U nan tun lijnjiir aatun pam binimbil ni. Bi mu aa nan gaa u ki kii. ³⁸ Baa gaa u ki kii, aan ni gbiin Uwumbər aabənabr Aisaya aah nan len pu na ke, “Uwumbər, ɲma pak taah len pu na?

ɲma bee saah kpa mpəon pu na?”‡

³⁹ Aisaya aah len kina na, le baa ɲmaa gaa Yesu ki kii; Aisaya mu ki len ke,

⁴⁰ “Uwumbər jəb binimbil ke bi taa li waa; ki cha bitafal pəw, bi taa bee waaliin aatataa, ki taa fenn dan uwəb ke u tii bi laafee.”§

⁴¹ Aisaya nan len kina; ba pu? u nan kan Yesu aah nyuun sakpen pu na, le ki len waabər.

⁴² Tɔ, Juu yaab aaninkpiib pam nan gaa Yesu ki kii; Farisii yaab pu, le baa len lipaal ke bi gaa u ki kii. Bi yaa len ke bi gaa u ki kii kan, Farisii yaab ngbaan ga nyan bi mmeen aadiik ni. ⁴³ Nima le mək ke Juu yaab aaninkpiib ngbaan gee binib aapak ki jer Uwumbər yaan.

‡ 12:38 : Lik Aisaya 53.1. § 12:40 : Lik Aisaya 6.10.

Tibər aajim aah ga li bi pu na

⁴⁴ Le Yesu teen ke, “Unii umək gaa mi ki kii na kan, naa ye min baanja le u gaa ki kii, u gaa u tun ni mi na mu ki kii. ⁴⁵ Unii umək kan mi na kan, u kan Uwumbər u tun ni mi na mu. ⁴⁶ M ye nwiihn le ki dan dulnyaa ni ke m nan woln binib aanibil, aan unii umək gaa mi ki kii na kan, waan ki li bi mbəmbəon ni. ⁴⁷ Unii yaa ḡun maaliin, ki yaa kaa kii i kan, maan ji u tibər; maa dan ke m nan ji dulnyaa ni aanib tibər, m dan ke m gaa bi lii la. ⁴⁸ Unii umək yii mi, kaa gaa maaliin na kan, tiwan nibaa bi ki ga mək ke waabər bii a. Kookoo aataadaal kan, maaliin le ga mək ke waabər bii, ⁴⁹ ba pu? maa len mbaa pu. Nte Uwumbər u tun ni mi na, uma le tuk mi maah ga len pu na. ⁵⁰ M bee ke unii umək kii waaliin na ga li kpa liməfal li kaa kpa ndoon na. Nima pu na, waah tuk mi pu na, m len kina la.”

13

Yesu aah finn waadidiliib aataa pu na

¹ Ni nan ye kitaak ki ga nan ji aan ki woln Lakr-*jer* aajim* daal na. Le Yesu nyi ke ni ḡeer u nya dulnyaa wee ni, ki buen Ute Uwumbər chee. N-yoonn məmək u nan gee waanib bi bi dulnyaa ni na. U gee bi mbaməm ki ti saa ndoon.

² Le ni ḡeer bi ji kijook aajikaar. Le kinimbəḡ dan nan koo Judas Iskariot u ye Simonn aajapəon na aasui ni ke u kooh Yesu. ³ Yesu nyi ke Ute Uwumbər tii u mpəon məmək, ki nyi ke u nyan ni Uwumbər chee, ki ga ki gir buen u chee la. ⁴ U ni waadidiliib nan kal ke bi ji tijikaar, le u fii sil, ki chuu peer waawanpeenkaan, ki di linaapuul buu ucharḡ ni, ⁵ le ki ban nnyun ḡa lisambil ni, ki piin ki bi

---

* 13:1 : Israel yaab nan ji Lakr-*jer* aajim ke bi teer buyoonn Uwumbər nan nyan bi tinaagbiir ni, Ijpt aatiḡ ni na. Lik Nnyam 12.1-27.

finni waadidiliib aataa, ki joo linaapuul li bi ucharj ni na per bitaa. ⁶ Waah ti fuu Simonn Piita chee na le Simonn Piita bui u, “Ndindaan, sin le tee labr finn ntaa aa?”

⁷ Le Yesu bui u, “Dandana, saa bee maah njani pu na aatataa. N-yoonn choo le aa ga nan bee.”

⁸ Le Piita bui u, “Saan finn ntaa daalbaadaal.”

Le Yesu bui u, “M yaa kaa finn aataa kan, saan ki li ye maanii.”

⁹ Le Simonn Piita bui u, “Ndindaan, kina kan, taa finn ntaa baanja. Finn njaal ni n-yil mu.”

¹⁰ Le Yesu bui u, “Unii yaa fu nnyun kan, waan ki li ban u finn uwon, see utaa baanja le u ga finn; ba pu? uwon məmək bi chain. Tə, nimi le bi chain; ni mu aa ye ni məmək.” ¹¹ Yesu nyi ke udaan u ga kooh u na bi bi ponn ni, nima le cha u len ke naa ye bi məmək le bi chain.

¹² Waah finn bitaa ti doo, ki ki peen waawanpeenkaan, ki gir kal waakakaa chee na, le u baa bi, “Ni bee maah njani pu na aatataa aa? ¹³ Ni yin mi ke Uməməkr, ki ki yin mi ke Nidindaan. Ni len mbamən la; ba pu? m ye kina la. ¹⁴ Tə, min u ye Nidindaan ni nimi Aaməməkr na aah finn nitaa pu na, ni njan ke ni mu li finni təb aataa kina. ¹⁵ M mək nimi liməkl la, ke ni mu li njani təb ke maah njani pu na. ¹⁶ M tuk nimi mbamən la, unaagbiija ubaa aa jer udindaan. Unii u bi tun ni u na ubaa aa jer unii u tun u na. ¹⁷ Ni yaa bee maah len pu na aatataa, ki yaa njani kina kan, ni ga li kpa mpopiin.

¹⁸ “Maa len ni məmək pu. M nyi maah nyan bi na aasui ni aah bi pu na, ki nyan nimi ke ni gbiin Uwumbər Aagban aah len pu na ke, ‘M ni unii u kpaan ni ji lisambil ni na, uma le fii sil m pu.’† ¹⁹ M tuk nimi tiwan ni kaa kee njani na aabər dandana, ke ni yaa nan njani kan, ni ga pak ke m ye maah ye u na. ²⁰ M tuk nimi mbamən la, unii yaa gaa

---

† 13:18 : Lik Ilahn 41.9.

maah ga tun unii u na, u gaa mi le na. Unii yaa gaa mi kan, u gaa Uwumbør u tun ni mi na le na.”

Yesu aah tuk bi ke bi ponn ni ubaa ga kooh u pu na
(*Matiu 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23*)

²¹ Yesu aah len kina na, le usui bii sakpen. Le u bui bi, “M tuk nimi mbamøn la, ni ponn ni ubaa ga kooh mi.”

²² Le waadidiliib lik tøb, kaa bee waah len u na.

²³ Waadidiliib ponn ni ubaa, u Yesu gee u na nan ka gbøk u ki ji tijikaar. ²⁴ Le Simonn Piita di unjaal mæk u ke u baa Yesu ke u len nja.

²⁵ Le udidiir ngbaan foor duun Yesu ki baa u, “Ndindaan, nja ye?”

²⁶ Le Yesu bui u, “M yaa war bisaa, ki di nja tikpin ni, ki di tii u na kan, uma le na.” Waah len kina na, le u war bisaa ki di nja tikpin ni, ki di tii Judas, u ye Simonn Iskariot aajarøon na. ²⁷ Judas aah gaa bisaa ngbaan na, le kinimbør koo usui ni. Le Yesu bui u, “Saah ga nja pu na kan, nja mala.”

²⁸ Binib bi nan bi ji tijikaar na ponn ni ubaa aa nyi nja nja ni pu Yesu tuk u kina na. ²⁹ Judas le joo njimobil aataakør. Nima pu le bibaa dak ke Yesu tuk u ke u buen ti daa baah ban njim aajikaar ti na la. Le biken mu dak ke Yesu tuk u ke u buen ti tii bigiim le njimobil.

³⁰ Judas aah gaa bisaa ngbaan na, libuul ngbaan ni le u nyan kidiik ni. Ni nan ye kinyeek la.

Yesu aah tii bi nkaal pøon pu na

³¹ Judas aah nyan na, le Yesu bui bi, “Dandana, Uwumbør ga nyuñ min Unibøn Aabo. M pu, le binib ga nyuñ Uwumbør. ³² Bi yaa nyuñ Uwumbør m pu kan, Uwumbør mu ga nyuñ mi ubaa chee. U ga nyuñ mi dandana wee la. ³³ Maabim, m ga li bi ni chee ni yunn siib la. Ni ga li ban mi. Maah nan tuk Juu yaab pu na, kina le m ki tuk ni mu dandana, ke naan nja maah buen maah cha nin

chee na. ³⁴ M tii nimi nkaal pɔɔn la, ke ni li gee tɔb. Maah gee nimi pu na, ni mu li gee tɔb kina. ³⁵ Ni yaa gee tɔb kan, nima le ga cha binib mɔmɔk bee ke ni ye maadidiliib.”

Yesu aah bui ke Piita ga nee u pu na
(*Matiu 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34*)

³⁶ Le Simonn Piita baa u, “Ndindaan, aa ga buen la chee?”

Le Yesu bui u, “Maah cha nin chee na, saan ηmaa dii mi dandana. N-yoonn choo, le aa ga nan buen.”

³⁷ Le Piita baa u, “Ndindaan, ba pu maan ηmaa dii si dandana? M ga ηmaa kpo aa pu.”

³⁸ Le Yesu baa u, “Aa ga sil ηmaa kpo m pu uu? M tuk si mbamɔn la, aa ga len nfum mutaa ke saa nyi mi, le ukooja nin wii.”

14

Yesu le ye nsan mu cha Uwumbɔr chee na

¹ “Ni taa cha ilandak li muk nimi. Ni gaa Uwumbɔr ki kii man, ki gaa m mu ki kii man. ² Tidir wiir Nte Uwumbɔr do. Ti yaa kaa ba wiir kan, m ba ga tuk nimi. M cha m ti toor nkookoo yaan ki kiir nimi la. ³ M yaa buen ti toor nkookoo yaan ki kiir nimi kan, m ga gir ni, ki nan yoor nimi buen mbaa chee, ni ti li bi maah ga li bi nin chee na. ⁴ Ni nyi maah cha nin chee na aasan.”

⁵ Le Tomas bui u, “Ndindaan, taa nyi saah cha nin chee na. Ti ga ηa kinye ki li nyi nsan mu cha nima na?”

⁶ Le Yesu bui u, “Min le ye nsan ngbaan, ni mbamɔn, ni limɔfal. Ubaa aan dan Nte Uwumbɔr chee, see u dii mi. ⁷ Ni yaa ba nyi mi kan, ni ba ga li nyi Nte Uwumbɔr mu. Dandana ni nyi u, ki kan u.”

⁸ Le Filip bui u, “Ndindaan, mɔk timi Aate. Nima le tinimbil ga gbiin.”

⁹ Le Yesu baa u, “Filip, m bi ni chee ni yunn kina, le saa bee mi ii? Unii umək kan mi na, u kan Nte Uwumbør mu le na. Ba pu aa bui mi ke m mək nimi Nte? ¹⁰ M bi Nte Uwumbør ni, Nte Uwumbør mu bi m ni. Saa pak kina aa? Maah tuk nimi iliin i na, maa len mbaa pu. Nte Uwumbør u bi m ni na le cha m tun waatuln.

¹¹ “Ni li pak ke m bi Nte Uwumbør ni, Nte Uwumbør mu bi m ni. Ni yaa kaa pak maah len pu na kan, gaa mi ki kii lituln ngbaan pu man. ¹² M tuk nimi mbamøn la, unii umək gaa mi ki kii na kan, u ga tun lituln ke maah tun pu na. U mu ga tun lituln li jer lituln ngbaan na; ba pu? m cha Nte Uwumbør chee la. ¹³ Ni yaa mee Uwumbør tiwan nimək maayimbil pu na kan, m ga ŋa naah ban pu na tii nimi, aan binib nyuŋ Uwumbør, min Ujapøøn pu. ¹⁴ Ni yaa mee mi tiwan maayimbil pu kan, m ga ŋa naah ban pu na tii nimi.”

Uwumbør Aafuur Nyaan aah ga fuu ni pu na

¹⁵ “Ni yaa gee mi kan, ni ga kii maamøb, ¹⁶ le m ga mee Nte Uwumbør, le u ga tii nimi Uteter uken, u li bi ni chee n-yoonn məmək. ¹⁷ Uma le ye Uwumbør Aafuur Nyaan mu ye mbamøn na. Dulnyaa aanib aa ŋmaa gaa mu; ba pu? baa waa mu, ki mu aa nyi mu. Nimi le nyi mu; ba pu? mu bi ni chee, ki ga li bi ni ni.

¹⁸ “Maan di nimi lii nibaa. M ga gir ni ni chee. ¹⁹ Ni gur siib le dulnyaa aanib aan ki kan mi. Nimi le ga kan mi. Maah kpa liməfal na, nima pu le ni mu ga li kpa liməfal. ²⁰ Liyaadaal ngbaan le ni ga bee ke m bi Nte Uwumbør ni, le ni mu bi m ni, le m mu bi ni ni.

²¹ “Unii umək nyi maakaal ki kii mu na, uma le gee mi. Unii yaa gee mi kan, Nte Uwumbør ga li gee udaan ngbaan. M mu ga li gee u, ki ga di mbaa mək u.”

²² Le Judas uken na, naa ye Judas Iskariot, baa u, “Ndindaan, ba pu aa ga di aabaa mək timi, kaan di mək dulnyaa ni aanib?”

²³ Le Yesu bui u, “Unii yaa gee mi kan, u ga kii maaliin, le Nte Uwumbər ga li gee u, le ti ga dan u chee, ki ga li bi u chee. ²⁴ Unii yaa kaa gee mi kan, waan kii maaliin. Maah tuk nimi iliin i na aa ye maaliin, i ye Uwumbər u tun ni mi na aaliin la.

²⁵ “Maah laa bi ni chee na, le m tuk nimi tibər timina. ²⁶ Nte Uwumbər ga tun ni Uteter, maayimbil pu. Uteter ngbaan ye Waafuur Nyaan la. Uma le ga mək nimi tibər məmək aatataa, ki ga teer nimi maah tuk nimi tibər timək na.

²⁷ “M tii nimi nsuudoon la. Maah kpa nsuudoon pu na, kina le m tii nimi. Dulnyaa aawan aa ηmaa tii nimi nsuudoon ke maah tii nimi pu na. Ni taa cha ilandak li muk nimi, ki taa san ijawaan man. ²⁸ Ni ηun m len ke m ga buen ki ga ki gir ni, ni chee. Ni yaa gee mi kan, ni ba ga li kpa mpopiin ke m buen Nte Uwumbər chee; ba pu? Nte jer mi. ²⁹ M tuk nimi tiwan ni kaa kee ηa na aabər dandana, ke ni yaa nan ηa kan, ni gaa mi ki kii. ³⁰ Maan ki len ni chee tibər ni yunn; ba pu? dulnyaa wee aayidaan kinimbəη le choo. Ki mu aan ηmaa ηa mi nibaa. ³¹ M ban ke dulnyaa ni aanib bee ke m gee Nte Uwumbər, nima le m ηani waah tuk mi pu na məmək.

“Fiin, ti li cha man.”

15

Yesu aah ye lisupuul bamənn pu na

¹ “Min le ye ndaan aasubil aasupuul bamənn na. Nte Uwumbər le ye ukpaal u lik busub ngbaan na. ² Ibon imək bi m pu kaa lu ηisubil na, u ga per i lii. Ibon imək lu ηisubil na, u ga toor i, i moo lu ηisubil. ³ Maah tuk nimi maaliin

na, ima le toor nimi aabimbin. ⁴Ni li kpaan m chee man, m mu kpaan ni chee. Mbon yaa bi mubaa, kaa tuu busub pu kan, mu aan ŋmaa lu ŋisubil. Kina le ni mu yaa kaa kpaan m chee kan, naan ŋmaa li ŋani tinyoor tii Uwumbør.

⁵“Min le ye lisupuul ngbaan. Le ni ye ibon. Unii umøk kpaan m chee, m mu kpaan u chee na, udaan ngbaan ŋani tinyoor sakpen tii mi; ni mu yaa kaa kpaan m chee kan, naan ŋmaa ŋa nibaa. ⁶Unii yaa kaa kpaan m chee kan, u ga ŋa yoli ke mbon mu kaa tuu busub pu na aah kuur pu na la. Le Uwumbør ga mee u lii ke binib aah peei ibokuun pu ki joo tuur mmii na. ⁷Ni yaa kpaan m chee, ki yaa joo maaliin nisui ni kan, mee Uwumbør naah ban pu na man, le u ga ŋa kina tii nimi. ⁸Ni yaa ŋani tinyoor sakpen tii Nte Uwumbør kan, nima le ga nyur u, ki ga møk ke ni sil ye maadidiliib. ⁹Nte Uwumbør aah gee mi pu na, kina le m mu gee nimi. Ni li beenin ye maah gee bi na. ¹⁰M ŋani Nte Uwumbør aah tuk mi pu na, le u beenin gee mi. Ni mu yaa ŋani maah tuk nimi pu na kan, m mu ga li beenin gee nimi.

¹¹“M tuk nimi tibør timina ke ni li kpa mpopiin ke maah kpa pu na. M ban ke ni li kpa mpopiin mbamøm. ¹²Maakaal le ye ke ni li gee tøb ke maah gee nimi pu na. ¹³Unii yaa kpo ujtiiib pu kan, ubaa aa ki bi, ki kpa ngeehm ki ti jer kina. ¹⁴Ni yaa ŋani maah tuk nimi pu na kan, ni ye njtiiib la. ¹⁵Maan ki yin nimi ke bitutum; m yin nimi ke njtiiib la. Ututunn aa nyi udindaan aabør mømøk; m tuk nimi tibør timøk m ŋun Nte Uwumbør chee na. ¹⁶Nimi le aa nyan mi. Min le nyan nimi, ki siin ke ni li ŋani tinyoor ti ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na, ke ni yaa mee Nte Uwumbør tiwan maayimbil pu kan, u ga tii nimi. ¹⁷Ni li gee tøb. Maah tii nimi nkaal mu na le na.”

Dulnyaa aanib aah ga li nan Yesu aanib pu na

¹⁸ “Dulnyaa aanib yaa nan nimi kan, ni li nyi ke bi puen nan mi la, le ki nin nan ni mu. ¹⁹ Ni yaa ba ye dulnyaa yaab kan, dulnyaa yaab ba ga li gee nimi ke baah gee tob pu na; ni mu aa ye dulnyaa yaab. M nyan nimi dulnyaa ni aanib aakaasisik ni, nima le cha dulnyaa yaab nan nimi. ²⁰ Teer man maah nan tuk nimi pu na ke, ‘Unaagbiija ubaa aa jer udindaan.’ Bi yaa nan ŋa mi falaa kan, bi ga ŋa ni mu falaa. Bi yaa nan kii maaliin kan, bi ga kii nimi aaliin mu. ²¹ Baa nyi Uwumbør u tun ni mi na. Nima le bi ga ŋa nimi falaa m pu. ²² M yaa kaa ba dan dulnyaa ni ki nan tuk bi maabør kan, baa ba ga li kpa taani; naah bi pu na, bi kpa taani; ba pu? maah tuk bi maabør na, baan ki ŋmaa len ke baa nyi ti. ²³ Unii yaa nan mi kan, naa ye min baanja le u nan, u nan Nte Uwumbør mu la. ²⁴ M tun lijnjiir aatun binimbil ni. Ubaa aa ki bi, ki ga ŋmaa tun lijnjiir aatun kina. M yaa kaa ba tun lijnjiir aatun ngbaan binimbil ni kan, baa ba ga li kpa taani; naah bi pu na, bi kpa taani; ba pu? bi kan maah tun pu na, ki nan m ni Nte Uwumbør mæk. ²⁵ Bi nan timi kina ke ni gbiin Uwumbør Aagban aah len pu na ke, ‘Bi po nan mi fam la, naa ye ke m ŋa bi nibaa.’* ”

²⁶ “Tɔ, Uteter na ga fuu ni. Uma le ye Nte Uwumbør Aafuur Nyaan mu ye mbamøn, ki nyan ni Uwumbør chee na. Min le ga tun ni mu ni chee. Muma le ga nan tuk nimi maabør. ²⁷ Ni mu ga tuk binib maabør; ba pu? ni nan bi m chee, maah piin maatuln buyoonn ki nan saa dandana na.

16

¹ “M tuk nimi binib aah ga nan ŋa nimi falaa pu na, ke ni yaa nan ŋa kan, ni taa gir puwɔb. ² Bi ga nyan nimi mmeen aadir ni; n-yoonn mbaa mu choo, unii yaa ku nimi kan, u ga li dak ke u tun Uwumbør aatuln le na. ³ Baa nyi Nte Uwumbør, kaa nyi m mu. Nima le ga cha bi ŋa nimi kina.

---

* 15:25 : Lik Ilahn 35.19; 69.4.

⁴ M tuk nimi baah ga ŋa nimi pu na, ke n-yaayoonn yaa nan fuu ni kan, ni ga teer ke m nan tuk nimi kina.”

Uwumbər Aafuur Nyaan aatuln

“Maah nan bi ni chee na, nima le cha maa nan puen tuk nimi tibər tee. ⁵ Dandana, m ga ki gir buen u tun ni mi na chee, le ni ponn ni ubaa aa baa mi ke m cha la chee. ⁶ Maah bui ke m ga buen cha nimi na, nima pu le nisui bii sakpen. ⁷ M tuk nimi mbamən la, m yaa buen kan, ni ŋan ki tii nimi; ba pu? m yaa kaa buen kan, Uteter ngbaan aan dan. M yaa buen kan, m ga tun ni u ni chee. ⁸ U yaa fuu ni kan, u ga mək dulnyaa ni aanib ke bi ye titunwanbirdam, ki ga mək bi ke m ye uninyaan la, ki ga mək bi ke Uwumbər ga ji bi tibər. ⁹ U ga mək bi ke bi ye titunwanbirdam; ba pu? baa gaa mi ki kii. ¹⁰ U ga mək bi ke m ye uninyaan la; ba pu? m ga buen Nte Uwumbər chee, le naan ki kan mi. ¹¹ U ga mək bi ke Uwumbər ga ji bi tibər; ba pu? u jin kinimbərŋ ki ye dulnyaa wee ni aayidaan na tibər.

¹² “M kpa tibər pam ki ga tuk nimi; ti mu ye nnan aabər la, naan ŋmaa gaa ti dandana. ¹³ Uwumbər Aafuur Nyaan mu ye mbamən na yaa nan fuu ni kan, mu ga tuk nimi mbamən məmək; mu aan len mubaa pu; mu aah ŋun Uwumbər chee ti na, tima le mu ga len, ki ga tuk nimi budabu ga nan ŋa n-yoonn mu choo na na. ¹⁴ Mu ga nyuŋ mi; mu ga di maabər tuk nimi. ¹⁵ Nte Uwumbər aabər məmək ye maabər la. Nima le cha m bui nimi ke mu ga di maabər tuk nimi.”

Mpombiın ni mpopiın pu

¹⁶ “Ni yaa kpee siib kan, naan ki kan mi. Le ni ki kpee siib kan, ni ga ki kan mi.”

¹⁷ Le waadidiliib bibaa baa tɔb, “Waah len pu na aatataa ye kinye? U bui ke ni yaa kpee siib kan, taan ki kan u, ni ki kpee siib kan, ti ga ki kan u, ki bui ke u ga buen Ute

Uwumbør chee. ¹⁸ ‘Ni kpee siib’ aatataa ye kinye? Taa nyi waah len pu na aatataa.”

¹⁹ Le u bee ke bi ban bi baa u tibør ngbaan aatataa. Le u bui bi, “M len ke ni yaa kpee siib kan, naan ki kan mi, ni ki kpee siib kan, ni ga ki kan mi. Ni baa tøb maah len pu na aatataa la aa? ²⁰ M tuk nimi mbamøn la, nimi le ga li kaani ki wii; dulnyaa aanib ma ga li kpa mpopiin. Ni ga li kpa mpombiin; nimi aapombiin ngbaan mu ga nan kpaln mpopiin. ²¹ Upii yaa ban u maa ubo kan, u ga li kpa mpombiin waafalaa pu. U ti ma ubo doo kan, waan ki teer falaa ngbaan aabør, u ga li kpa mpopiin la; ba pu? unipøøn koo ni udo. ²² Ni bi kina le ni mu chee. Dandana, ni kpa mpombiin la. M ni nimi ga nan ki kan tøb, le ni ga li kpa mpopiin. Ubaa aan ηmaa nyan mpopiin ngbaan nisui ni.

²³ “Liyaadaal ngbaan, naan ki baa mi tiwan nibaa pu. M tuk nimi mbamøn la, ni yaa mee Nte Uwumbør tiwan nimøk maayimbil pu na kan, u ga tii nimi. ²⁴ Naa kee mee Uwumbør tiwan nibaa maayimbil pu, ki nan saa din. Ni li mee u, le ni ga kan, ki li kpa mpopiin mbamøm.”

Yesu aah nyanη dulnyaa pu na

²⁵ “M ηakl ηiyataηak le ki tuk nimi tibør timina. N-yoonn choo, maan ki ηakl ηiyataηak tuk nimi. M ga di iliin i diin na le tuk nimi Nte Uwumbør aabør. ²⁶ Liyaadaal ngbaan le ni ga mee Uwumbør maayimbil pu. Maa len ke m ga mee Nte Uwumbør ki tii nimi; ²⁷ uma ubaa le gee nimi; ba pu? ni gee mi, ki pak ke m nyan ni u chee. ²⁸ Tø, m nyan ni Nte Uwumbør chee, le ki dan dulnyaa ni. Dandana, m ga nya dulnyaa ni, ki gir buen Nte Uwumbør chee.”

²⁹ Le waadidiliib bui u, “Dandana, aa len iliin i diin na. Saa ki ηakl ηiyataηak. ³⁰ Dandana ti bee ke aa nyi tiwan mømøk. Binib aa kee baa si, le aa bee baah ban bi baa si pu na. Nima le cha ti pak ke aa nyan ni Uwumbør chee.”

³¹ Le u baa bi, “Ni sil gaa mi ki kii dandana wee la aa?
³² N-yoonn mbaa choo, ki mu fuu ni a, le ni mòmək ga yaa, ki kun, ki cha mi mbaa; m mu aa bi mbaa, Nte Uwumbər bi m chee. ³³ M tuk nimi tibər timina ke ni li kpa nsuudoon m pu. Ni ga kan falaa dulnyaa ni. Ni li kpa lipobil man; ba pu? m nyan dulnyaa a.”

17

Yesu aah mee Uwumbər tii waadidiliib pu na

¹ Yesu aah len kina na, le u waan lik paacham, ki bui ke, “Nte Uwumbər, n-yoonn fuu ni a. Nyuŋ min Aajapəon, le m mu nyuŋ si Nte; ² ba pu? aa ŋa mi binib mòmək Aadindaan ke m di liməfal li kaa kpa ndoon na, ki di tii saah tii mi binib bi na mòmək. ³ Sin baanja le ye Uwumbər bamənn. Binib bi nyi si, ki nyi mi Yesu Kristo u aa tun ni u na, bima le kpa liməfal li kaa kpa ndoon na. ⁴ M nyuŋ si dulnyaa wee ni; m tun saah tii mi lituln li na ki doo. ⁵ Nte Uwumbər, dulnyaa aah kaa nan kee bi buyoonn na, m nan bi aa chee, le aa nyuŋ mi. Nte, ki nyuŋ mi kina aa chee.

⁶ “M mək bijab bimina saah bi pu na. Aa nyan bi dulnyaa ni aanib ponn ni ki di tii mi la. Bi nan ye saanib la, le aa di bi tii mi, le bi joo saaliin. ⁷ Dandana bi bee ke saah tii mi tiwan nimək na, ni nyan ni aa chee la; ⁸ ba pu? m tuk bi saah tuk mi tibər ti na, le bi gaa ti, ki nyi ke ni ye mbamən ke m nyan ni aa chee, ki pak ke si le tun ni mi.

⁹ “M mee si tii bi. Maa mee si tii dulnyaa aanib. M mee si tii binib bi aa tii mi na la; ba pu? bi ye saanib la. ¹⁰ Maanib mòmək ye saanib la. Le saanib mu ye maanib. Le bi nyuŋ mi. ¹¹ Dandana, m choo aa chee la. Maan ki li bi dulnyaa ni; bima le ga li bi dulnyaa ni. Nte Uwumbər u ye chain na, aa tii mi saayimbil. Cha liyimbil ngbaan aapəon li lik bi, bi li ye unibaan ke m ni si aah ye unibaan pu na. ¹² Maah bi bi chee buyoonn na, m lik bi saayimbil li aa tii mi na aapəon

pu la. M lik bi, le bi ponn ni ubaa aa bee yoli, see nifam na baanja. Waah bee fam na, ni gbiin Uwumbor Aagbar aah len pu na. ¹³ Dandana m choo aa chee la. Maah laa bi dulnyaa ni na, nima le m len aa chee tibor timina ke bi li kpa mpopiin ke maah kpa pu na. ¹⁴ M tuk bi saaliin. Maah kaa ye dulnyaa yoo na, kina le bi mu aa ye dulnyaa yaab. Nima le cha dulnyaa aanib nan bi. ¹⁵ Maa mee si ke aa nyan bi dulnyaa ni. M mee si ke aa taa cha kinimborɔŋ ŋa bi nibaa. ¹⁶ Maah kaa ye dulnyaa yoo na, kina le bi mu aa ye dulnyaa yaab. ¹⁷ ŋa bi chain. Cha saaliin i ye mbamɔn na ŋa bi chain. ¹⁸ Saah tun ni mi dulnyaa wee ni pu na, kina le m mu tun bi dulnyaa ni. ¹⁹ Bi pu le m di mbaa tii si ke bi mu li ye saanib bi bi chain mbamɔm na.

²⁰ “Maa mee si tii bijab bimina baanja. M mee si tii binib bi ga gaa mi ki kii baaliin pu na la. ²¹ M mee si ke bi mɔmɔk li ye unibaan. Nte Uwumbor, aa bi m ni, le m mu bi aa ni. Cha bi mu li bi ti ni, aan dulnyaa ni aanib pak ke aa sil tun ni mi. ²² Saah tii mi saabimbinyaan pu na, kina le m mu tii bi, aan bi li ye unibaan ke m ni si aah ye unibaan pu na. ²³ M bi bi ni, le aa mu bi m ni, ke bi kpaan unibaan mbamɔm, aan dulnyaa ni aanib bee ke aa tun ni mi, ki bee ke aa gee saanib ke saah gee mi pu na.

²⁴ “Nte Uwumbor, saah tii mi binib bi na, m ban bi mu li bi maah bi nin chee na, ki kan saah nyurɔ mi pu na; saah kaa nan kee naan dulnyaa buyoonn na, aa nan gee mi. ²⁵ Nte Uwumbor u ŋani ni ŋan na, dulnyaa aanib aa nyi si. Min le nyi si. Binib bimina mu bee ke aa tun ni mi la. ²⁶ M mɔk bi saah bi pu na, ki ga li beenin mɔk bi, ke bi mu li gee tɔb ke saah gee mi pu na, aan m mu li bi bi ni.”

18

Baah chuu Yesu pu na

(Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Yesu aah len kina ki ti doo na, le u ni waadidiliib puur nkpen mu bi yin mu ke Kidronn na. Isui i lu n̄isubil jikee na aasaak kibaa bi nima chee. Le bi koo kisaak ngbaan ni. ² Le Judas, u ga kooh Yesu na, mu nyi nima chee; Yesu ni waadidiliib nan kuuni nima chee kpala kpala. ³ Le Judas nan di butɔb aajab ni bitutum bi nyan ni Uwumbɔr aatotoorninkpiib ni Farisii yaab chee na, ki buen kisaak ngbaan ni bi ti chuu Yesu. Bi nan joo ni karyaa mam, ni tijawan. ⁴ Le Yesu nyi budabu ga ŋa u na. Le u tooh bi nsan ni, le ki ti baa bi, “Ni ban ŋma?”

⁵ Le bi bui u, “Ti ban Yesu u ye Nasaref aatiŋ aanii na la.”

Le u bui bi, “Min ye.”

Judas u kooh u na mu nan si butɔb aajab ngbaan chee.

⁶ Yesu aah len ke uma ye na, le bi sur puwɔb, ki lir kitij.

⁷ Nima le u ki baa bi, “Ni ban ŋma?”

Le bi bui ke, “Yesu u ye Nasaref aatiŋ aanii na.”

⁸ Le u bui bi, “M tuk nimi ke min ye. Ni yaa ban mi kan, ni cha maadidiliib na li cha.” ⁹ U len kina ke ni gbiin waah len pu na, ke Uwumbɔr aah tii u binib bi na, waa cha bi ponn ni ubaa bee fam.

¹⁰ Le Simonn Piita joo kijaak aajuk, le ki di gaa per Uwumbɔr aatotoorninkpel aanaagbiija aatafagiir. Bi yin unaagbiija ngbaan ke Malkus. ¹¹ Le Yesu bui Piita, “Di saajuk ngbaan fu kijuchook ni. M taa ji falaa u Nte Uwumbɔr siin mi na aa?”

Baah di Yesu buen uninkpel Anas chee pu na

¹² Le butɔb aajab, ni baaninkpel, ni bitutum ngbaan chuu Yesu ki buu uŋaal, ¹³ le ki pue di u buen Anas chee. Anas nan ye Kayafas aachool la. Kayafas nan ye Uwumbɔr aatotoorninkpel le libiln ngbaan, ¹⁴ ki ye uja u nan tuk Juu yaab ke ni ŋan ke unibaan kpo binib mɔmɔk pu na.

Piita aah nee Yesu pu na

(Matiu 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Baah di Yesu buen na, le Simonn Piita ni Yesu aadiiir ubaa paan u pu. Uwumbør aatotoorninkpel nyi Yesu aadiiir ngbaan. Nima le u dii Yesu ki koo ni Uwumbør aatotoorninkpel aachiln ni. ¹⁶ Le Piita nan sil mbisamøb chee lipaal. Le Yesu aadiiir u Uwumbør aatotoorninkpel nyi u na buen ti len usapøon u si kii mbisamøb na chee, le ki di Piita koo ni. ¹⁷ Le usapøon ngbaan baa Piita, “Aa mu ye uja ngbaan aadiiir ubaa la aa?”

Le u bui u, “Maa ye.”

¹⁸ Tiwoor nan bi. Le Uwumbør aatotoorninkpel aatum, ni Juu yaab aatutum nan di nkoon tuur mmii, ki si wol. Le Piita mu si bi chee, ki si wol mmii.

Uwumbør aatotoorninkpel aah jin Yesu tibør pu na

(Matiu 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Le Uwumbør aatotoorninkpel baa Yesu waadidiliib aabør, ki baa u waah møk binib pu na aabør. ²⁰ Le Yesu bui u, “N-yoonn mømøk, le m len binib mømøk aanimbil ni, ki tuk bi Uwumbør aaliin, mmeen aadir ni, ni Uwumbør Aadichal ni, Juu yaab mømøk aah kuuni nin chee na. Maa len tibør tibaa libøol ni. ²¹ Ba ŋa aa baa mi? Baa binib bi ŋun maah len pu na ke m tuk bi kinye. Bi nyi maah len pu na.”

²² Yesu aah len kina na, le ututunn u si u chee na di uŋaal faa u, le ki baa u, “Uwumbør aatotoorninkpel chee le aa len kina aa?”

²³ Le Yesu bui u, “M yaa len tibøbir kan, møk binib ngbaan taah bir pu na. Maah len pu na yaa ŋan kan, ba ŋa aa faa mi?”

²⁴ Le Anas di Yesu tun Kayafas u ye Uwumbør aatotoorninkpel na chee. Tikululn beenin buu uŋaal.

Piita aah ki nee Yesu pu na

(Matiu 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Simonn Piita aah si wol mmii pu na, le bi baa u, “Aa mu ye waadidiliib ponn ni ubaa la aa?”

Le u nee ki bui ke waa ye.

²⁶ Le Uwumbør aatotoorninkpel aanaagbiib ponn ni ubaa, u ye uja u Piita gaa per utafal na aana aabo ubaa na, baa u, “Maa ba kan si Yesu chee kisaak ngbaan ni ii?”

²⁷ Le Piita ki nee. Libuul ngbaan ni le ukooja wii.

Pailat aah jin Yesu tibør pu na

(Matiu 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Le bi di Yesu nyan Kayafas aadichal ni, ki di u buen kitinj ngbaan aaninkpel aadichal ni, bi yin u ke Pailat. Ni nan ye lichakpitaawoln la. Juu yaab aaninkpiib nan ban ke bi li bi chain ki ji Lakr-jer aajim,* nima le baa nan koo ni lidichal ngbaan ni. ²⁹ Nima pu le Pailat nyan lipaal bi chee, ki ti baa bi, “Ni galn uja ngbaan kinye?”

³⁰ Le bi bui u, “Uja ngbaan yaa kaa ba ye bakadaan kan, taa ba ga chuu u ɲa aɲaal ni.”

³¹ Le Pailat bui bi, “Nimi nibaa gaa u ki ti ji u tibør, nimi aakaal aah dii pu na.”

Le bi bui u, “Taa kpa nsan ti ku unii.” ³² Baah len kina na, ni gbiin Yesu aah nan len pu ki mək binib waah ga nan kpo pu na.

³³ Le Pailat ki labr koo lidichal na ni, le ki yin Yesu, ki nan baa u, “Sin le ye Juu yaab aabør aa?”

³⁴ Le Yesu baa u, “Saah len pu na, aa len aabaa pu le aan binib le tuk si ke m ye Juu yaab aabør.”

---

* 18:28 : Israel yaab nan ji Lakr-jer aajim ke bi teer buyoonn Uwumbør nan nyan bi tinaagbiir ni, Ijpt aatiɲ ni na. Lik Nnyam 12.1-27.

³⁵ Le Pailat baa u, “M ye Juu yaab aanii la aa? Sin aabaa aanib ni Uwumbor aatotoorninkpiib le di si ŋa ŋaŋaal ni. Aa ŋa ba?”

³⁶ Le Yesu bui u, “Maanaan aa ye dulnyaa wee ni aanaan. Maanaan yaa ba ye dulnyaa wee ni aanaan kan, maadidiliib ba ga jan kijaak, Juu yaab taa ŋmaa chuu mi. Maanaan aa ye dulnyaa wee ni aanaan.”

³⁷ Le Pailat baa u, “Aa sil ye ubor la aa?”

Le Yesu bui u, “Ni ye saah len pu na. M dan dulnyaa wee ni ke m nan tuk binib mbamɔn la. Nima le cha bi ma mi. Unii umək ban mbamɔn na kan, u ga kii maah len pu na.”

³⁸ Le Pailat baa u, “Mbamɔn ye kinye?”

Baah len ke bi ga ku Yesu pu na

(Matiu 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Pailat aah len kina na, le u ki nyan lipaal Juu yaab chee, ki ti bui bi, “Maa kan waataani ubaa. ³⁹Nimi aakaal le ye ke m nyan unaagbiija ubaa lii Lakr-jer aajim yoonn. Ni ban ke m di Yesu, u ye Juu yaab Aabor na lii ii?”

⁴⁰ Le bi teen, “Taa di uja ngbaan lii. Di Barabas lii.” Barabas nan ye ufifiir la.

19

¹ Le Pailat di Yesu ŋa waatɔb aajab aanaal ni ke bi lue u ŋinaalab. ² Le bi luu ikokon aayikpupuk ki di chɛŋ u, ki di libəkumaln peen u, ³ le ki choo ki nan dooni u, ki bui u, “Juu yaab Aabor, aa doon aa?” le ki joo biŋaal gbaa u.

⁴ Le Pailat ki nyan lipaal, ki ti bui Juu yaab, “M ga di u nyan ni lipaal ni chee, aan ni bee ke maa kan waataani ubaa.” ⁵ Le Yesu nyan ni lipaal, ki beenin chik ikokon aayikpupuk ki pee libəkumaln ngbaan. Le Pailat bui bi, “Lik man, uja ngbaan sɔ.”

⁶ Uwumbør aatotoorninkpiib ni baatutum aah kan u na, le bi teen ke, “Kpaa u ndøpuinkoo pu, kpaa u ndøpuinkoo pu.”

Le Pailat bui bi, “Nimi nibaa kpaa u ndøpuinkoo pu man. Maa kan waataani ubaa.”

⁷ Le bi bui u, “Ti kpa nkaal la. Nkaal ngbaan aah dii pu na, u ñeer nkun; ba pu? u len ke u ye Uwumbør Aajarøøn la.”

⁸ Pailat aah ñun ke Yesu bui ke u ye Uwumbør Aajarøøn na, le ijawaan moo chuu u. ⁹ Le u ki gir koo lidichal ngbaan ni, ki ti baa Yesu, “Aa nyan ni la chee?”

Le Yesu aa len tibaa. ¹⁰ Le Pailat baa u, “Saan gar mi tibaa aa? Li nyi. M kpa mpøøn, ki ga ñmaa di si lii, ki kpa mpøøn ki ga ñmaa kpaa si ndøpuinkoo pu.”

¹¹ Le Yesu bui u, “Uwumbør yaa kaa tii si mpøøn kan, saan ñmaa li kpa mpøøn ki ña mi nibaa. Nima pu na, unii u di mi ña aarjaal ni na, waatunwanbir jer siyaan.”

¹² Waah len kina na, nima le Pailat ban ke u di u lii; le Juu yaab teen ke, “Aa yaa di uja ngbaan lii kan, saa ye Ubørkpaan Siisa aajo; unii umøk len ke u ye ubør na, u ye Siisa aadin la.”

¹³ Pailat aah ñun kina na, le u ki nyan Yesu lipaal ki ti kal ubøjir aajal pu, bi yin nima chee ke “Ntakpateer paab.” Juu yaab aaliin ponn ni, bi yin nima chee ke “Gabata.” ¹⁴ Ni nan ye Lakr-jer aajim yoonn la. Liyaadaal ngbaan nan ye kitaak ki ga ji ki woln Juu yaab aakpaakool daal na la. Ni nan ye kichakpiik ni, ki naahn tikur tiloob yoonn. Le Pailat bui Juu yaab, “Lik man, nimi aabør sø.”

¹⁵ Le bi teen, “Nyan u nima, nyan u nima, kpaa u ndøpuinkoo pu.”

Le Pailat baa bi, “M di nimi aabør kpaa ndøpuinkoo pu uu?”

Le Uwumbør aatotoorninkpiib bui u, “Taa ki kpa ubør ubaa ki kpee Siisa pu.”

¹⁶ Baah len kina na, le u di Yesu ŋa biŋaal ni, bi ti kpaa u ndɔpuinkoo pu.

Baah kpaa Yesu ndɔpuinkoo pu pu na

(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Le bi gaa u, ¹⁷ ki cha u yoor waadɔpuinkoo, le bi di u nyan kitij ponn ni, ki buen nibaa chee, bi yin nima chee ke “Kiyikpaŋ aapepel.” Juu yaab aaliin ponn ni, bi yin nima chee ke “Golgota.” ¹⁸ Le butɔb aajab ngbaan kpaa u ndɔpuinkoo pu nima chee, le ki kpaa bijab bilee mu idɔpuinkee pu. Bi kpaa ubaa uŋangan wɔb, ki kpaa uken uŋangii wɔb. Le Yesu nan bi bikaasisik ni. ¹⁹ Pailat nan ŋmee ŋŋmeen ke, “Yesu u ye Nasaref aatiŋ aanii, ki ye Juu yaab Aabɔr na,” le ki di ŋŋmeen ngbaan tam waadɔpuinkoo pu. ²⁰ Ni ŋmee Juu yaab aaliin ponn ni, ni Rom yaab aaliin ponn ni, ni Griik yaab aaliin ponn ni. Baah nan kpaa Yesu ndɔpuinkoo pu nin chee na aa daa kitij ni, nima pu na, Juu yaab pam le nan karn ŋŋmeen ngbaan. ²¹ Le Juu yaab aatotoorninkpiib bui Pailat, “Taa ŋmee ke u ye Juu yaab Aabɔr. ŋmeen ke uma le len ke u ye Juu yaab Aabɔr.”

²² Le Pailat bui bi, “Maah ŋmee pu na, ni ŋmee a.”

²³ Le butɔb aajab bi kpaa u ndɔpuinkoo pu na yakr waawanpeenkaan nfum munaa, bima binib binaa; le ki yoor waakpalk mu. Kikpalk ngbaan nan ye litamuln, kaa kpa baah ŋal nin chee na. ²⁴ Nima pu le bi bui tɔb, “Taa cha ti kar kikpalk ngbaan. Cha ti too inaan, ki lik ke ulau ga ji ki.” Baah ŋa pu na, ni gbiin Uwumbɔr Aagbaŋ aah len pu na ke:

“Bi di maawanpeenkaan yakr tii tɔb,

ki too inaan maakpalk pu.”*

Nima le cha butɔb aajab ngbaan ŋa kina.

---

* 19:24 : Lik Ilahn 22.18.

²⁵ Le Yesu aana, ni unawaa, ni Mari u ye Klopas aapuu na, ni Mari Magdalene, nan si gbok Yesu aadɔpuinkoo.

²⁶ Le Yesu kan una ni waadidiir u u gee u na si gbok u. Le u bui una, “Nna, lik, aajapɔɔn sɔ,” ²⁷ le ki bui waadidiir ngbaan mu, “Lik, aana sɔ.” Liyaadaal ngbaan, le u didiir ngbaan di Yesu aana koon waachiln ni.

Yesu aah kpo pu na

(Matiu 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Le Yesu bee ke u tun waatuln doo a. Le u bui ke, “Nnyunyuu chuu mi.” Waah len kina na, ni gbiin Uwumbɔr Aagbarj aah len pu na.

²⁹ Le tiwanyukaan ni mɔɔn na gbii lisambil ki si nima chee. Le bi di nkiisuk bɔn ni ni, ki di ŋa ndɔ pu, ki di ŋa umɔb ni ke u moor. ³⁰ Waah moor ni na, le u bui ke, “Maatuln doo a,” le ki gaa tiin, ki cha waawiin nyan, le u kpo.

Baah saa Yesu aasikakl pu na

³¹ Ni nan ye kitaak ki ga woln Juu yaab aafuur daal na la. Likpaakool daal ngbaan nan ye nwiin sakpiin daal la. Nima le Juu yaab aa ban ke ŋinikpol li beenin bi idɔpuinkee pu likpaakool daal. Nima le bi bui Pailat ke u cha waajab ti gbaa kool bitaa, aan bi kpo mala, aan bi chuu nyan bi idɔpuinkee pu. ³² Le waajab dan nan gbaa kool bijab bi lee idɔpuinkee pu Yesu chee na aataa. Bi gbaa kool ubaa aataa, ki ti gbaa koo uken mu aataa. ³³ Baah ti fuu Yesu chee na, bi mui u kpo a, nima le baa gbaa kool utaa. ³⁴ Le butɔb aaja ubaa di kigbalk saa Yesu aasikakl. Libuul ngbaan ni, le nsin ni nnyun nyan. ³⁵ Uja u kan kina na tuk binib waah kan pu na, aan ni mu tii naadii. Waah len pu na, ti gbii. U nyi ke u len mbamɔn la. ³⁶ Bi ŋa Yesu kina ke ni gbiin Uwumbɔr Aagbarj aah len pu na ke, “Waakpab

ponn ni libaa aan koo.”† ³⁷Uwumbor Aagbarj ki len ke, “Bi ga lik uja u bi saa u na.”‡

Baah sub Yesu pu na

(Matiu 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ To, Josef, u nan ye Arimatea aatinj aanii na, mu nan bi nima. U nan ye unii u dii Yesu na, ki mu san Juu yaab ijawaan, kaa cha binib nyi. Uja ngbaan nan buen ti mee Pailat ke u cha u nyan Yesu aawon ndɔpuinkoo pu. Le Pailat kii. Le u buen ti nyan u ndɔpuinkoo pu. ³⁹ Nikodemus, u nan dan Yesu chee njan kinyeek na, mu nan fuu ni, ki joo ni tulalee. Ni nan ye tulalee u bi yin u ke mir na, ni tulalee u bi yin u ke alos na, aan bi di ŋmal tɔb ni la. Tulalee ngbaan aanyunyuun ga pii bɔtɔmɔn. ⁴⁰ Le bi di likekenyaan ni tulalee ngbaan poo Yesu aawon. Juu yaab yaa ban bi sub linikpol kan, bi ŋani kina la. ⁴¹ Baah kpa a Yesu nin chee na, ŋisubil aasui aasaak kibaa nan bi nima. Bi nan gbii kitakpaluŋ kibaa nima chee. Baa nan kee sub unii ubaa ki ponn ni. ⁴² Kitakpaluŋ ngbaan aah kaa daa nima chee na, le bi di Yesu aawon ti sub ki ponn ni. Ni nan ye kitaak ki ga woln Juu yaab aakpaakool daal na la.

20

Yesu aa ki bi likaakul na ni

(Matiu 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Juu yaab aakpaakool daal aah jin ki woln kitaak na, le Mari Magdalene buen likaakul ngbaan chee. Ni nan ye lichakpitaawoln, ki laa bɔɔn. Waah ti fuu likaakul chee na, le u kan ke litakpal li bi nan di leŋ likaakul aamɔb na, aa ki bi. ² Le u san buen Simonn Piita ni Yesu aadidiir uken

---

† 19:36 : Lik Nnyam 12.46; Nkahn 9.12; Ilahn 34.20. ‡ 19:37 : Lik Sekaria 12.10.

u Yesu gee u na chee, le ki ti bui bi, “Bi nyan Tidindaan aawon likaakul ni a. Taa nyi baah di ti ɲa nin chee na.”

³ Le Piita ni Yesu aadidiir uken ngbaan fii san buen likaakul ngbaan chee. ⁴ Le Yesu aadidiir uken ngbaan san jer Piita ki puen fuu li chee, ⁵ le ki ti boon ki gbuun lik, ki mui ɲikeken ngbaan le dɔ. Waa koo likaakul na ni. ⁶ Le Simonn Piita, u paan ni puwɔb na mu fuu ni, le ki koo likaakul na ni, ki mui ɲikeken ngbaan dɔ. ⁷ U mui likekeln li bi nan di poo uyil na kpab, ki dɔ libaa. ⁸ Le Yesu aadidiir u puen fuu ni likaakul chee na mu koo, ki kan, le ki tii naadii. ⁹ Baa nan kee bee Uwumbɔr Aagbaɲ aah len pu na aatataa, ke Yesu ga fikr nkun ni. ¹⁰ Le bi gir kun.

*Yesu aah di ubaa mɔk Mari Magdalene pu na
(Matiu 28.9-10; Mak 16.9-11)*

¹¹ Tɔ, Mari nan beenin si likaakul na chee ki wii. Waah si wii na, le u boon ki gbuun lik li ponn ni, ¹² le ki kan Uwumbɔr aatuuntiib bilee bi pee tiwanpilm na ka Yesu aawon aah ba dɔ nin chee na. Ubaa nan ka uyil aah ba bi ni wɔb na, le uken mu ka utaa aah ba bi ni wɔb na. ¹³ Le bi baa u, “Upii, ba ɲa si aa wii?”

Le u bui bi, “Bi nyan Ndindaan aawon la. Maa nyi baah di ti ɲa nin chee na.”

¹⁴ Waah len kina na, le u fenn lik upuwɔb, ki mui Yesu si, kaa nyi ke Yesu ye. ¹⁵ Le Yesu baa u, “Upii, ba ɲa si aa wii? Aa ban ɲma?”

Mari nan nyi ke uja u kii kisaak na ye. Le u bui u, “Maaninkpel, aa yaa di waawon ɲa nin chee na kan, mɔk mi, m ti yoor.”

¹⁶ Le Yesu bui u ke, “Mari.”

Le u fenn, ki bui u Juu yaab aaliin ni ke, “Raboni.” Naatataa le ye ke “Umɔmɔkr.”

¹⁷ Le Yesu bui u, “Taa meeh mi. Maa kee buen paacham, Nte Uwumbɔr chee. Li cha ki ti tuk nnaabitiib ke m cha

paacham, Nte u ye Maawumbør na chee la, u ye ni mu Aate, ki ye ni mu Aawumbør na.”

¹⁸ Le Mari Magdalene buen ti tuk bi, “M kan Tidindaan a,” le ki tuk bi Yesu aah tuk u tibør ti na.

*Yesu aah di ubaa mæk waadidiliib pu na
(Matiu 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)*

¹⁹ Tɔ, Juu yaab aakpaakool daal aah jin ki woln kitaak na aajook le Yesu aadidiliib bi kidiik ni, ki laŋ; ba pu? bi nan san Juu yaab ijawaan. Le Yesu dan nan sil bikaasisik ni, le ki bui bi, “Ni li kpa nsuudoon man.” ²⁰ Waah len kina na, le u taln uŋaal ki mæk bi baah nan kpa uŋaal ponn ni ipiin pu na, le ki mæk bi baah nan saa usikakl kigbalk pu na. Waadidiliib aah kan u na, le bi kpa mpopiin pam. ²¹ Le u ki bui bi, “Ni li kpa nsuudoon man. Nte Uwumbør aah tun ni mi pu na, kina le m mu tun nimi.” ²² Waah len kina na, le u fuur lii bi pu, le ki bui bi, “Gaa Uwumbør Aafuur Nyaan man. ²³ Ni yaa di cha pinn binib baatunwanbir kan, bi ga kan chapinn. Ni yaa kaa di cha pinn bi kan, baan kan chapinn.”

Yesu aah tuk Tomas pu na

²⁴ Tomas, u bi yin u ke Kijaan, aan u ye Yesu aadidiliib kipiik ni bilee ponn ni ubaa na, aa nan bi bikaasisik ni buyoonn Yesu dan na. ²⁵ Le Yesu aadidiliib biken tuk u, “Ti kan Tidindaan a.”

Le u bui bi, “M yaa kaa kan baah nan kpa uŋaal ponn ni ipiin pu na aabue, ki di ŋjanbik baan ŋjibue ngbaan ponn ni, ki di ŋŋaal baan baah nan saa usikakl kigbalk pu na aabuer ponn ni kan, maan pak naah len pu na.”

²⁶ Tɔ, le iwiin iniin jer. Le Yesu aadidiliib nan ki bi kidiik ni. Tomas mu nan bi bi chee. Bi nan laŋ kidiik a. Le Yesu dan nan sil bikaasisik ni, le ki bui ke, “Ni li kpa nsuudoon man,” ²⁷ le ki bui Tomas, “Di aajanbik baan ŋŋaal aabue

ponn ni, ki di aarjaal baan nsikakl aabuer mu ponn ni, aan ki gaa mi ki kii, aan ki taa ki beeni.”

²⁸ Tomas nan bui u, “Aa ye Ndindaan ni Maawumbør la.”

²⁹ Le Yesu bui u, “Saah kan mi na le aa gaa mi ki kii. Uwumbør aanyoor bi binib bi kaa kan mi aan ki gaa mi ki kii na pu.”

Ŋitaa ŋi pu bi ŋmee kigbarj kee na

³⁰ Tɔ, Yesu nan tun lijnjiir aatun ŋiken pam waadidiliib aanimbil ni. Ni mòmøk mu aa bi kigbarj kee ni. ³¹ Bi ŋmee nimina ke ni pak ke Yesu le ye Kristo u gaa timi lii na, ki ye Uwumbør Aajarɔɔn. Ni yaa gaa u ki kii kan, u pu le ni ga li kpa limɔfal.

21

Yesu aah ki di ubaa mæk waadidiliib pu na

¹ Nee aapuwɔb le Yesu di ubaa mæk waadidiliib nnyusakpem chee, bi yin mu ke Tiberias (ki ki yin mu ke Galilee). Kina le u nan di ubaa mæk bi. ² Simonn Piita ni Tomas u bi yin u ke Kijaan na, ni Natanael u nyan ni Kana aatiŋ ki bi Galilee aatiŋ ni na, ni Sebedee aajarɔtiib bilee na, ni Yesu aadidiliib bilee biken nan bi tɔb chee. ³ N-yoonn ngbaan le Simonn Piita bui bi, “M cha m ti chur ijan la.”

Le bi bui u, “Ti mu ga dii si.” Le bi buen ti koo buŋɔb ni, ni di ti woln, baa kan nibaa.

⁴ Nwiin aah laa puu ni na, le Yesu sil nnyun aagbaan. Bididiliib ngbaan aa nan nyi ke Yesu ye. ⁵ Le u baa bi, “Binachipɔm, naa kan ijan aa?”

Le bi bui u, “Taa kan.”

⁶ Le u bui bi, “Di kipɔk ngbaan di mee buŋɔb aanŋangii wɔb man, le ni ga kan.” Le bi mee ki chuu ijan pam, le kaa ŋmaa yoor.

⁷ Le Yesu aadidiir u Yesu gee u na bui Piita, “Tidindaan ye.” Baah nan bi ban ijan na, bi nan yii njikpatambinn baanja la. Simonn Piita aah nun ke Tidindaan ye na, le u yoor waabokul ki di peen, le ki lir nnyun ni ki cha u chee. ⁸ Waadidiliib bi gur na nan bi bujɔb ngbaan ni ki dar kipɔk ki gbii ijan na, ki choo nnyun aagbaan. Nnyun aagbaan aa nan daa. Ni naahn njisaŋ ikui ilee la. ⁹ Baah ti fuu nnyun aagbaan ki nyan bujɔb ni na, bi mui nkoon aamii bi, ujan pu mu ni, le boroboro mu bi. ¹⁰ Le Yesu bui bi, “Li joo ni naah chuu ijan i na ngem.”

¹¹ Le Simonn Piita ki koo bujɔb na ni ki ti gbiln kipɔk na, ki joo dar cha n-gbaan. Kipɔk ngbaan nan gbii ijan sakpiin. Ijan ngbaan nan ye nkub ni piijmu ni itaa. Yaah po wiir kina na, kipɔk ngbaan aa nan kar. ¹² Le Yesu bui bi, “Dan nan ji man.” Waadidiir ubaa aa nan kaa u baa u, “Si njma ye?” ba pu? bi nyi ke Tidindaan ye. ¹³ Le Yesu dan nan yoor boroboro ni ijan ki di tii bi.

¹⁴ Yesu aah nan fikr nkun ni ki joo ubaa mɔk waadidiliib na, nimina le nan ŋa taataa.

Yesu aah tuk Piita pu na

¹⁵ Baah jin tijikaar ngbaan doo na, le Yesu baa Simonn Piita, “Simonn, Jonn aajarɔɔn, aa gee mi ki jer tiwan nimina aa?”

Le u bui u, “Ndindaan, een, aa nyi ke m gee si.”

Le Yesu bui u, “Kpiin maapihbi,” ¹⁶ le ki ki baa u lelee, “Simonn, Jonn aajarɔɔn, aa gee mi ii?”

Le u ki bui u, “Ndindaan, een, aa nyi ke m gee si la.”

Le Yesu bui u, “Li kii maapiih,” ¹⁷ le ki ki baa u taataa, “Simonn, Jonn aajarɔɔn, aa gee mi ii?”

Le Simonn Piita aasui bii; ba pu? u nan baa u nfum mutaa mɔk, “Aa gee mi ii?” Le u bui u, “Ndindaan, aa nyi tiwan mɔmɔk. Aa nyi ke m gee si.”

Le Yesu bui u, “Kpiin maapiih. ¹⁸ M tuk si mbamɔn la, saah nan ye unachipɔɔn na, aa nan peeni saawan-peenkaan, ki chaa saah gee nin chee na. Aa yaa ti por kan, aa ga taln aɔɔaal, unii ubaa le ga peen si, ki yoor si buen saah kaa gee nin chee na.” ¹⁹ U nan bui Piita kina ke u mɔk u, uma Piita aah ga kpo ki nyuɔ Uwumbɔr pu na. Waah len kina na, le u bui u, “Li dii mi.”

²⁰ Le Piita fenn upuwɔb, ki kan Yesu aah gee waadidiir u na paa ni bi pu. Waadidiir ngbaan ye unii u nan foor duun Yesu, baah nan bi ji tijiir buyoonn na, ki nan baa u ke, “Ndindaan, ɔma ga kooh si?” na. ²¹ Piita aah kan u paani bipuwɔb na, le u baa Yesu, “Ndindaan, ba ga ɔa uja wee?”

²² Le Yesu bui u, “M yaa gee ke u li bi ki nan saa buyoonn m ga nan gir ni na kan, ti ye saabɔr aa? Li dii mi.”

²³ Nima le Yesu aanib bui ke waadidiir ngbaan aan kpo. Yesu ma aa bui ke waan kpo, u po bui le ke, “M yaa gee ke u li bi ki nan saa buyoonn m ga nan gir ni na kan, ti ye saabɔr aa?”

²⁴ Waadidiir ngbaan le ye unii u tuk binib tibɔr tee, ki ɔmee ti kigbaɔ kee ni na. Ti bee ke waah len pu na gbii.

²⁵ Tiwan pam aabɔɔ le Yesu ɔa, bi mu aa ɔmee ni mɔmɔk. Bi yaa ba ɔmee ni mɔmɔk kan, maa dak ke bi ba ga kan mpaan dulnyaa ni ki bil baah ɔmee tigbann ti na.

Uwumbør aagbar

Bible without Deuterocanon in Konkomba

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Konkomba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible without Deuterocanon

in Konkomba

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

